

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

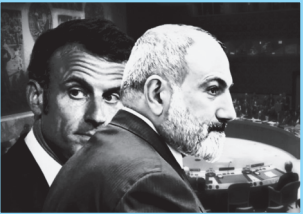
Ünvanlı sosial
yardımlar belə
veriləcək -
detallar

yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 27 oktyabr 2023-cü il Cümə № 194 (8330) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Brüssel formatı sabotaj edildi,
Moskva danışıqları dalanda**

Bundan sonra
danışıqlarda hansı
format üstünlük
qazanacaq?

yazısı səh.7-də

Azərbaycan "sədrlik troykası"nda

yazısı səh.6-da

**"Şənbə-bazar qadınlar işləməsin"
təklifinə kişilərdən etiraz var**

yazısı səh.3-də

**Azərbaycana durbinlə baxan
Kanada bizə niyə dil uzadır?**

yazısı səh.11-də

**Qadın qətlinə "öndə
olan" bölgələrimiz**

yazısı səh.3-də

Ətin bahalaşmasında "ərəb barmağı"

yazısı səh.10-da

**Qərb-Azərbaycan münasibətləri:
ermənilər sevinir, Bakı isə...**

yazısı səh.8-də

**Separatçıların "mühacir
hökuməti" planı alınmadı**

yazısı səh.7-də

**Saakaşvilini ölkəmizin əleyhinə
kim(lər) danışdırır...**

yazısı səh.5-də

**Azərbaycan BMT-nin
xüsusi sessiyasını çağırdı**

yazısı səh.2-də

**İrandan kartof idxalı
məhdudlaşdırıldı -
qiymətlərə təsiri...**

yazısı səh.14-də

**"Qara gün" üçün
tədarük: azərbaycanlılar
pulu necə saxlayır?**

yazısı səh.10-da

GERİDÖNÜŞÜ OLMAYAN PROSES BAŞLADI - PAŞINYAN HƏM QORXUR, HƏM QORXUDUR

Ermənistanla Rusiya arasında gərginlik pik həddə - Moskva İrəvanın bu xəyanətini bağışlamayacaq; Kreml üçün "bardağı daşıran sonuncu damla" - 102-ci baza...

yazısı səh.4-də

İran və Türkiyənin olduğu yeni "Minsk Qrupu"

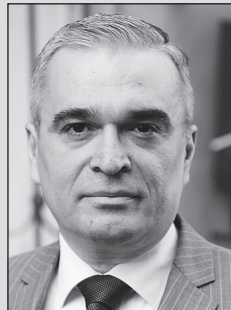
Kreml Bakı və Ankaranın ideyası əsasında formalaşan formatın "təkəri"ni ayrı səmtə yönəldə bilərmə?

yazısı səh.9-da

**Arif Hacı
gedir, yeni
başqan olmaq
istəyənlərin
adları**

yazısı səh.12-də

**İlqar Məmmədov:
"Yeni parlament
seçkisində YAP-ın
səslərini "dişləyib
aparacaqlar"**

yazısı səh.12-də

**"Meşəli cəlladı
xalqdan üzr
istəməyib" iddiası
- tərcüməçisi
danışdı**

yazısı səh.6-da

İlham Əliyev Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasının açılışında

Oktyabrın 26-da 230 MVt gücündə Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasının rəsmi açılış mərasimi olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 26-da Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar naziri Sultan Əhməd Əl-Cabirin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Nümayəndə heyətinə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin energetika və infrastruktur naziri Süheyl bin Məhəmməd Əl-Məzrui, investisiya naziri Məhəmməd Həsən Əl-Suveydi, Xarici İşlər Nazirliyinin iqtisadi məsələlər üzrə dövlət naziri Əhməd Əli Əl-Saeyğ, Əbu-Dabi İnkişaf Fondunun baş direktoru Məhəmməd Saif Əl-Suveydi, "Masdar" şirkətinin baş icraçı direktoru Məhəmməd Cəmil Əl-Ramahi daxildir.

DTX sədri: "Kritik informasiya strukturlarının..."

Azərbaycan tərəfdaş ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlığı genişləndirir. Bunu Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi Əli Nağıyev Bakıda keçirilən "Critical Infrastructure Defence Challenge 2023" tədbirinin açılışında bildirib.

"Prezident İlham Əliyevin fərmanına uyğun olaraq Azərbaycanda Milli Kibermərkəzin qurulması istiqamətində iş həyata keçirilir. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və kibertəhdidlərə qarşı mübarizə işinin təşkili yönündə tərəfdaş ölkələrin xüsusi xidmət orqanları və kibertəhdidlərə qarşı mübarizə sahəsində qabaqcıl texnologiya şirkətləri ilə əməkdaşlıq genişləndirilir. Bütün bunlar milli kiberməkanın müdafiə qabiliyyətinin artırılmasına, qlobal kiberməkanda mövqeyimizin güclənməsinə xidmət edir", - deyə o qeyd edib.

"Jurnalistlərin 3-cü binası"nın mənzilləri artıq paylanıb?

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi bu ilin avqust ayında jurnalistlər üçün tikilmiş 3-cü binanın təyinatına rəsmən aydınlıq gətirmiş, onun şəhid ailələri və qazilərə veriləcəyini açıqlamışdı.

Nazirliyin açıqlamasından 2 ay keçməsinə baxmayaraq, sözügedən binadakı mənzillərin paylanıb-paylanmadığına aydınlıq gətirilməyib.

Modern.az saytının əməkdaşı bununla bağlı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və kommunikasiya şöbəsinin müdiri Fəzil Talibovla əlaqə saxlayıb.

F. Talibov mənzillərin hələ bölüşdürülmədiyini, bununla bağlı rəsmi məlumat olanda mətbuata açıqlanacağını bildirib.

Milli Bankın sədri bank rəhbərlərini toplayıb nə dedi?

Mərkəzi Bankda ölkədə fəaliyyət göstərən bankların rəhbərləri ilə növbəti dəfə görüş keçirilib.

Bu barədə Mərkəzi Bankın sədri Tələh Kazimov məlumat verib. Bildirilib ki, görüş zamanı bank sektoru üzrə cari ilin 3-cü rübünün nəticələri müzakirə olunub.

"Həmçinin son dövrlərdə global meyillərin və çağırışların maliyyə-bank sektoruna təsirini nəzərdən keçirdik. Eləcə də ölkədə makroiqtisadi sabitliyinin təmin edilməsi və sahibkarların maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə danışdıq", - deyə baş bankir bildirib.

Xalq artistinin qardaşının törətdiyi qəzada ölən kimdir?

Kürdəmirdə ağır yol qəzası olub. Hadisə yolun Kürdəmir-Zərdab yolunun Qaramahmudlu kəndindən keçən hissəsində baş verib. 53 yaşlı İbrahimov Zülfiqar İsrail oğlunun idarə etdiyi "Kia Sorento" markalı avtomobil yoldan çıxaraq aşılıb. Nəticədə sərneşin 76 yaşlı Rəhimova Mələhət Əli qızı aldığı xəsarətlərdən yerində keçinib. Sürücü və onun xanımı 50 yaşlı S. İbrahimova, oğlu 13 yaşlı Ayxan isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alaraq xəstəxanaya yerləşdiriliblər.

Faktla bağlı cinayət işi başlanıb.

Qeyd edək ki, sürücü Z. İbrahimov Xalq artisti Mənsun İbrahimovun qardaşıdır. Qəzada ölən M. Rəhimova isə Z. İbrahimovun qayınanasıdır.

Azərbaycan BMT-nin xüsusi sessiyasını çağırdı

BMT Azərbaycanın Baş Assambleyanın xüsusi sessiyasının çağırılması tələbini qəbul edib.

Bu barədə Baş Assambleyanın prezidentinin sözcüsü Monika Qreyli jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Belə ki, BMT Baş Assambleyasının 78-ci sessiyasının prezidenti, Trinidad və

Tobaqonun sabiq baş naziri və BMT yanında daimi nümayəndəsi Dennis Frensis Azərbaycanın BMT yanında Daimi Nümayəndəliyi məktub göndərmişdir.

Məktubda BMT Baş Assambleyasının prezidenti Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının Koordinasiya Bürosunun sədri qismində fəvqəladə xüsusi sessiyanın çağırılması tələbini qəbul etdiyini bildirib.

Qeyd olunub ki, Baş Assambleyanın xüsusi sessiyası 26 oktyabr tarixində BMT-yə üzv olan 120 ölkənin, 18 müşahidəçi ölkənin və 10 müşahidəçi təşkilatın iştirakı ilə BMT-nin Nyu-Yorkdakı qarargahında baş tutacaq.

Axtarışda olan şəxs Polşadan Bakıya gətirildi

Beynəlxalq axtarışda olan şəxs Polşadan Azərbaycana gətirilib.

Bu barədə Ədliyyə Nazirliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, qabaqcıdan bir qrup şəxsə əlbir olaraq oğurluq cinayətinin (AR Cinayət Məcəlləsinin 177.2.1-ci maddəsi) törədilməsində iştirak edərək beynəlxalq axtarışda verilmiş Səxavət Niftaliyevin yeri Polşa Respublikasında müəyyən olunub və o, həbs edilib. Bununla əlaqədar, nazirlik tərəfindən həmin şəxsin ölkəmizə ekstradisiyası ilə bağlı müvafiq sorğu göndərilib, Polşanın səlahiyyətli orqanları ilə danışıqlar aparılıb və beynəlxalq prosedurlara əsasən bütün tələb olunan sənədlər təqdim edilərək onun təslim edilməsinə dair razılıq əldə olunub.

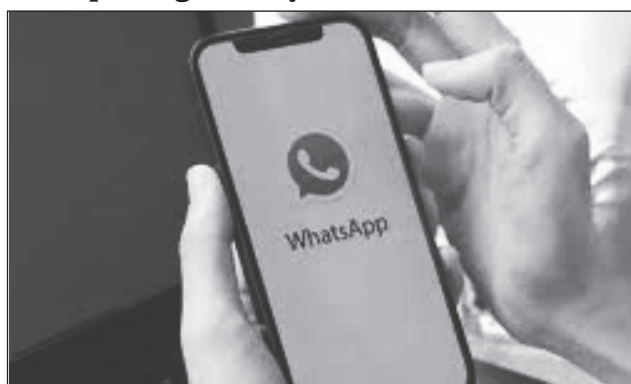
Nazirlik əlavə edib ki, təkcə bu ay ərzində üç nəfər şəxs Böyük Britaniyadan, habelə tranzit üçün Avropa ölkələrindən razılıq əldə edilərək Ukraynadan Azərbaycana ekstradisiya edilib.

Tərtərdə minaya düşən traktorçu qolunu itirdi

Oktyabrın 26-sı saat 07 radələrində Tərtər rayonu Talış kəndi ərazisində əkin təsərrüfatında çalışan traktorçu 1970-ci il təvəllüdlü Nürəliyev Elçin Xanbaba oğlunun minaya düşməsi barədə polisə məlumat daxil olub.

Belə ki, vətəndaş ərazidən çıxarılaraq xəstəxanaya çatdırılıb. Aldığı xəsarətlər nəticəsində onun bir qolu amputasiya edilib. Hadisə əkin sahəsində iş prosesi vaxtı baş verib.

Vatsapla bağlı əhaliyə rəsmi müraciət

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Mərkəzi (ETX) Vatsap proqramında istifadəçi təhlükəsizliyi ilə bağlı məlumat paylaşıb.

Məlumatda istifadəçi hesabına bağlı olan cihazların müəmmadi yoxlanılması tövsiyə olunur.

"Vatsap hesabınızın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hesabınıza bağlı olan cihazları müəmmadi olaraq yoxlayın. Əgər bu bölmədə şübhəli görünən və ya tanımadığınız cihaza rast gəlməsinizsə, həmin cihazdan çıxış edin", - deyə bildirilib.

Göygöldə aylar kəndlərə hücum edib

Göygöl rayonunun Quşçu və Qarabulaaq kəndlərində aylar təsərrüfata hücum edərək zərər vurublar. Kənd sakinlərinin Bakupost.az-a verdiyi məlumata görə, son günlərdə dəfələrlə onlara məxsus arı yeşikləri, mal-qara və meyvə ağacları aylar tərəfindən zərər görüb.

Sakinlər bildiriblər ki, bir neçə gün öncə həm Quşçu kəndində, həm də qonşu kəndlər olan Qarabulaaq və Sarısu kəndlərində bir neçə nəfərin təsərrüfatına aylar tərəfindən ciddi zərər yetirilib. Sakinlər oxşar halın qonşu kənd olan Sarısu kəndində də baş verdiyini deyiblər. Onların sözlərinə görə, aylar bir neçə dəfə kəndin içərisində də görünüb. Sakinlər ayların nəinki təsərrüfatlara, hətta özlərinə də zərər vuraçağından ehtiyat edirlər.

Məsələ ilə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə müraciət olunub. Nazirliyin 10 sayılı Regional idarəsinin əməkdaşları ərazidə olub, faktlarla bağlı qeydlər alıblar. "İdarədən bildirildilər ki, rəsmi ov tufəngi olan bir neçə kənd sakini ayların kəndə, təsərrüfata hücum etməməsi üçün növbə çəksinlər, əgər aylar gələrsə, havaya atəş açaraq onları qorxudub ərazidən uzaqlaşdırsınlar. Qeyd edildilər ki, ayıni öldürmək olmaz, əgər ayıni öldürsələr, küllü miqdarda cərimə ödəməli olacaqlar", - deyə sakinlər qeyd ediblər.

Kəndlilər heç bir sakində ov tufəngi olmadığını və növbə çəkə bilməyəcəklərini deyiblər.

Qeyd edək ki, hər iki kənd meşəlik və dağlıq ərazidə yerləşir. Kənd sakinləri maldarlıq, arıçılıq və əkinçiliklə məşğul olurlar.

Direktorların iş qəbulu üzrə müsahibələr başladı

Bu gündən şagird sayı 500-dən çox olan ümumi təhsil müəssisələrinə direktorların iş qəbulu üzrə müsahibənin müsahibə mərhələsinə start veriləcək.

Belə ki, oktyabrın 27-28-də müsahibə mərhələsində iştirak edəcək namizədlərin şəxsi sənədlərinə bu barədə məlumat göndərilib. Digər namizədlərə müsahibə mərhələsinin qrafiki barədə mərhələli şəkildə məlumat veriləcək.

Qeyd edək ki, müsahibə mərhələsi əyani formada Bakı şəhəri 202 nömrəli tam orta məktəbdə keçiriləcək. Hər günün sonunda müsahibə nəticələri namizədlərin şəxsi sənədlərinə göndəriləcək.

“Təklif edirəm ki, şənbə-bazar günləri qadınlar işləməsinlər”. Bunu deputat Rauf Əliyev Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 2022-ci ilə dair hesabatının müzakirəsində deyib. O bildirib ki, xarici ölkələrin birində bu təcrübəni görüb: “Onlar belə əsaslandırdılar ki, qadınların ailənin həyatında rolu böyükdür. Ona görə uşaqlarla daha çox vaxt keçirmələri üçün belə bir addım atırlar”.

Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova isə qeyd edib ki, elə kişilər də ailə ilə daha çox vaxt keçirməlidirlər. Bu məsələni təkcə qadınlarla məhdudlaşdırmaq doğru deyil.

Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev Teleqram.az-a açıqlamasında sözügedən təklifin xoşniyyətə verildiyini bildirib. O, təklifi hörmətlə qarşıladığını deyib: “Amma bu, Azərbaycanın öz qanunvericiliyinə, eləcə də qoşulduğu beynəlxalq konvensiyalara uyğun təklif deyil. Azərbaycan gender bərabərliyi haqqında BMT-nin konvensiyasına qoşulub.

Gender bərabərliyinin qorunması haqqında Azərbaycanda qanun qəbul olunub. Eyni zamanda məişət zorakılığının qarşısının alınması, eləcə də digər qanunlarda qadınla kişilərin hüquq və vəzifələrinin bərabərliyi haqqın-

“Şənbə-bazar qadınlar işləməsin” təklifinə kişilərdən etiraz var

Azərbaycan reallığında demək olar ki, bazar günləri işləyən qadınların və müəssisələrin sayı o qədər çox deyil. Şənbə günləri qadınlar və kişilər əksər vaxt ya istirahət edirlər, ya da günortaya qədər işləyirlər. Bu mənada hesab edirəm ki, belə bir məsələnin qanunlaşdırılması doğru olmazdı. Dünyada getdikcə artan qadın və kişi hüququnun bərabərləşdirilməsi meyllərinə zidd bir addım olardı”.

Hüquqşünas Əkrəm Həsənov isə qadınların şənbə-bazar günləri işləməməsi ilə bağlı təklifə sərt münasibət bildirib. Ə.Həsənov Pravda.az-a açıqlamasında deyib ki, şənbə-bazar günü işləyənlərə həftəiçi istirahət verilir: “Niyə məhz qadınlar şənbə-bazar günləri işləməsinlər? Bunu başa düşə bilmirəm. Ailəli qadın şənbə-bazar işləyəndə nə dəyişir? Həftəsonu ailəli qadında qeyri-adi nə baş verir? Əksinə, şənbə-bazar əri də evdədir.

Millət vəkili, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Zəhid Oruc mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a deyib ki, bu məsələdə əks-mövqe göstərənlərin yanaşmaları başa düşüləndir. Çünki bu, özü-özlüyündə müxtəlif güzəştləri ehtiva edən qanunvericilik istiqamətində dəyişiklikləri tələb edəcək: “Bu güzəştlər həqiqətən sonda bizi istədiyimiz məqsədə çatdıracaqmı? Heç şübhəsiz ki, qadın ilahi missiyanı daşıyır, ailə ocağının əsas qurucusu və qoruyucusudur, onun üzərinə çox böyük yük düşür. Bu gün Azərbaycan qadınları şəhid anası, şəhid bacısı, şəhid həyat yoldaşı kimi müqəddəs adları daşıyır. Bir tərəfdən vətən torpaqlarının azad olunmasında gerçək döyüşçü kimi iştirak ediblər, digər tərəfdən şəhidlərimizin, qəhrəmanlarımızın valideyni, anaları olaraq dövlətin, millətin çox böyük ehtiramını qazanıblar. Bu gün qadınlarımız ictimai həyatda, si-

də digər tərəfdən də ailə ocağının qorunmasında üzərinə düşən məsuliyyəti yerinə yetirməyə şərait yaradır”.

Zəhid Oruc qeyd edib ki, qadınların şənbə-bazar işləməməsi ilə bağlı irəli sürülən təklif müzakirəyə layiqdir: “Bu həmçinin tədqiqat tələb edir ki, məsələ geniş şəkildə araşdırılsın, yəni qərar qəbul etmə zamanı subyektiv mövqe görünməsin deyə”.

Qadın qətlində “öndə olan” bölgələrimiz

2021-ci illə müqayisədə keçən il qısqancılıq zəminində qadınlara qarşı törədilmiş ölümə nəticələnən cinayətlərin sayı artıb. Xezerxeber.az xəbər verir ki, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət komitəsinin Hüququ Təminat şöbəsinin baş məsləhətçisi Tural Hüseynzadənin sözlərinə görə, ötən il bu rəqəm 51, 2021-ci ildə isə 46 olub. Cinayəti törədən qadınların keçmiş həyat yoldaşları, qeyri-qanuni nikahda yaşadıkları kişiler və yaxın qohumları olur.

Baş məsləhətçi cinayət hadisələrinin daha çox hansı ərazidə baş verdiyinə diqqət çəkib. Tural Hüseynzadə qeyd edib ki, ötən il 12 iqtisadi rayonu üzrə 269 erkən evliliyin qarşısı alınıb. Belə faktlar daha çox Qazax-Tovuz və Lənkəran-Astara zonasının payına düşür.

Mütəxəssis qeyd edib ki, nikah yaşının 1 il azaldılması ilə bağlı daxil olan məlumatlar araşdırılıb. Üzrlü səbəblər müəyyən edildikdən sonra 271 yetkinlik yaşına çatmayan şəxsə icra orqanları tərəfindən nikaha icazə verilib.

Avropada bu şəxslərə ev, iş verilmir

Avropada irqi ayrı-seçkilik sürətlə yayılmaqda davam edir. Avropa Birliyində yaşayan Afrika əsilli insanların demək olar ki, yarısı gündəlik həyatlarında ayrı-seçkiliklə məruz qalır. İrqiçiliklə bağlı ən çox şikayət isə Almaniya və Avstriya ilə bağlıdır. Avropa İttifaqının Fundamental Hüquqlar Agentliyinin Avropanın 13 ölkəsində apardığı sosial araşdırmaların nəticələrinə görə, Afrika əsilli insanların 45 faizinin son beş ildə irqi ayrı-seçkilik qurbanı olduğunu qeyd edib.

Almaniyada sorğuda iştirak edənlərin 76 faizi, Avstriyada isə 72 faizi dəri rəngi və dininə görə diskriminasiyaya məruz qaldıqlarını etiraf edib. Onlar bunu işə qəbul olunarkən, qalmağa ev axtararkən, təhsil müəssisələrində daha çox hiss edirlər. Soğru nəticəsində məlum olub ki, Avropada yaşayan Afrika əsillilərin sözügedən ölkələrdə işlə təmin olunmaları üçün yüksək qabiliyyətləri olmalıdır, onlar həddindən artıq ixtisaslı olmalıdırlar. Həmçinin bu ölkələrdəki inflyasiyanın artması da onlarla əlaqələndirilir. Onların yoxsulluq riski bu rəqəmlərə ciddi şəkildə təsir edir.

Onsuz da bir çox işlərdə şənbə-bazar günü əksərən qadınlar işləmir, yeni müəyyən faiz qadınlar işləyir, o da başqa çıxış yolu olmadığından. İndi belə çıxır ki, şənbə-bazar günü ölkədə iqtisadi prosesləri dayandırmalıyıq? Bir daha qeyd edirəm ki, bu, absurd, “çiy” söhbətdir. Biz niyə deyirik ki, qadınlar şənbə-bazar işləməsin, ona görə ki, böyüyən yeni nəslin keyfiyyəti daha yaxşı olsun. Əgər məqsəd budursa, onda niyə sağ əlimizlə sol qulağımızı axtarıraq? Bunun üçün tövsiyələr aparılmı, valideynləri maarifləndirməliyik. Yoxsa ki, məsələnin mahiyyəti qalıb bir tərəfdə, birdən kiminsə ağlına gəlir ki, “xaricdə gördüm, bizdə də qadınlar şənbə-bazar günü işləməsin”. Mənim öz cəmiyyətimin mahiyyətindən irəli gələn işləri görmək lazımdır”.

❑ Xalidə GƏRAY
“Yeni Müsavat”

Əkrəm Həsənov: “Niyə şənbə-bazar məhz qadınlar işləməsinlər, kişilər isə işə çıxsınlar?”

Əhməd Qəşəmoğlu: “Qadınlar şənbə-bazar günü işləsin və yaxud işləməsin “çiy” söhbətdir, ona görə ki...”

da müddəalar var. Sovet dönəmində bir siyahı vardı, xüsusilə ağır və təhlükəli işlərdə işləmək qadınlara qadağan olunurdu. Təxminən 760 peşə və vəzifədə qadınların işləməsinə icazə verilmirdi. Bu da bizim qəbul etdiyimiz qanunlara və gender bərabərliyi haqqında konvensiyaya uyğun deyildi.

Bunu nəzərə alaraq ötən il Əmək Məcəlləsinə dəyişikliklər etdik. Qadınlar və kişilər arasındakı əmək bölgüsündəki ayrı-seçkilik aradan qaldırıldı. Yalnız hamilə qadınların müəyyən işləri görməsinə məhdudiyyət qoyuldu. Qalan hallarda qadın və kişinin əmək bərabərliyi qorundu.

Uşaqlara baxmaq lazımdırsa, əri baxacaq. Bəlkə də qadının digər iş günü istirahət etməsi yaxşıdır ki, vaxtından daha səmərəli istifadə edə bilər. Əgər ümumən əmək qanunvericiliyi pozulmursa, həftəlik, yeni 40 saat işləyirsə, hər bir halda 2 istirahət gününü qadına verir. Niyə şənbə-bazar məhz qadınlar işləməsinlər, kişilər isə işə çıxsınlar? Bunun məntiqini tuta bilmirəm. Onsuz da Azərbaycanda çox hallarda əmək qanunvericiliyinə riayət olunmadığını bilirəm. Hətta iş həftəsi 40 saatdan da çox olur. Bəzən heç 2 gün istirahət də vermirlər. Pozuntu edənlər məsuliyyətə cəlb olunmalıdırlar, amma söhbətimiz bu deyil...”

yasi prosesdə dövlət idarəçiliyində önəmli yer tutur, parlamentdə xüsusi çəkiyə malikdirlər, həmçinin parlamentdə spikerin qadın olması sübut edir ki, Azərbaycan xanımları bütün sahələrdə bərabər hüquqa malikdir. Biz bu gender bərabərliyini Qərbin hansısa titullu qərarlarından sonra deyil, ondan öncə bərqərar etmişik. Yəni qadını orta əsr köləliyində qəbul edən müxtəlif cəmiyyətlərdən tamamilə fərqliyik. Qeyd edirəm ki, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzində kollektivin mühüm bir hissəsi qadınlardır. Onlarla işləmək həqiqətə də iqiqat məsuliyyət tələb edir. Hesab edirəm ki, müəyyən qədər güzəştlərin də olması onların həm işinə, həm

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu isə irəli sürülən təklifi “yarımçıq, sadələşdirilmiş müzakirə” adlandırır: “Yeni qadınlar şənbə-bazar günü işləsin və yaxud işləməsin “çiy” söhbətdir. Məsələn, tutaq ki, qərar qəbul etdik ki, qadınlar şənbə-bazar günü işləməsin, amma hansısa qadınlar üçün həmin günlər işləmək çox önəmlidir. Bəs onda necə olacaq? Hesab edirəm ki, bu cür qərar qəbul etmək üçün ilk növbədə iqtisadiyyatımızı elə qurmalıyıq ki, qadınlar üçün şənbə-bazar günü iş olmasın. Elə işlər var ki, məhz şənbə-bazar günüdür. Onda qadınlar nə etməlidir? Bu cür fikir səsləndirəndə hərtərəfli, dərin düşünmək lazımdır.

Rusiyanın ictimai kanalında - “Birinci kanal”da Paşinyan haqda olan proqram Ermənistanın hazırkı hakimiyyəti ilə Krem rəhbərliyi arasında münasibətlərin hansı həddə pisləşdiyini təsdiq etdi. İrəvan Rusiya səfirinə nota verməklə reaksiyasını bildirdi, amma Paşinyanın qorxuları bununla bitmir.

“Yeni Müsavat” qeyd edir ki, verilişdə əvvəlcə Paşinyanın siyasi karyerasına “ışıq” tutulur. Hətta Paşinyanın demədiyi sözlərdən (məsələn, Qarabağa bağlı) “sitat” da gətirilir. Paşinyanı sərt tənqid edən verilişin hazırlanmasının səbəbi həm də onun Brüsseldə, PA-da çıxışı, ayaqüstü alqışlanması və orada qərbmeyilli, Rusiyaya qarşı kursu elan etməsidir və bunu verilişin müəllifləri gizlətməyiblər. “Anqlosaksların marionetkəsi” adlandırılan Paşinyanın “cinayətə görə” həbs edildiyi də xatırladılır: 2008-ci il seçkilərində Serj Sərkisyanın qalib gəldiyi, buna baxmayaraq, Nikolun xalqı spekulasiya edərək, aksiyalar keçirdiyi yada salınır və 11 nəfərin qətlə yetirilməsi, yüzlərlə insanın yaralanmasına səbəb olan 2008-ci il 1 mart qırğını Paşinyanın üzərinə atılır.

2018-ci ilin aprelindəki “məxməri inqilab” zamanı Paşinyanın hətta atasının ona inanmadığı, “daha ağıllı şəxslərin baş nazirliyə namizəd olmasını” istədiyi kadrılar da yayılır. Qısa avtobiografik süjetdən sonra isə Roma statutunun ratifikasiya edildiyi xatırladılaraq, studiya müzakirələrinə başlanılır. Müzakirələrdə Ermənistan sərhədlərinin rus sərhəddiləri tərəfindən müdafiə olunduğu xatırladılır, Paşinyanın ünvanına ağır ifadələr işlədilir: onun dəli olduğu, Qərbin Saakaşvili, Paşinyan kimi “psixi pozğunluğu olan insanlardan” istifadə etdiyi bildirilir. Ermənistanın baş naziri isə hakim “Vətəndaş müqaviləsi” Partiyasının İdarə Heyətinin qapalı iclasında Rusiyanın həmlələrindən qorxdığını gizlətməyib. Bu barədə “Johovurd” qəzeti açıqlama yayıb. Adıçəkilən mətbu orqan qeyd edir ki, Paşinyan iclasda partiya yoldaşlarına hazırda rusların hakimiyyəti onun əlindən almaq istədiyini, ona görə də onun qorunub saxlanması üçün sərt və dəqiq addımlar atılmalı olduğunu bildirib. “Məsələ burasındadır ki, Paşinyan da onun hökumətinin anti-Rusiya addımlarının nəticəsi qala bilməyəcəyini, özünün qeyri-sabit xarici siyasəti nəticəsində Rusiyanın artıq Ermənistanı etibarlı tərəfdaş hesab etmədiyini, Ermənistanda hakimiyyətin dəyişməsinə istədi-

Geridönüşü olmayan proses başladı - Paşinyan həm qorxur, həm qorxudur

Ermənistanla Rusiya arasında gərginlik pik həddə - Moskva İrəvanın bu xəyanətini bağışlamayacaq

yini çox yaxşı başa düşür. Belə ki, Nikol Paşinyan partiya yoldaşlarına, ilk növbədə, əsas silahlarından istifadə etməyi, yeni cəmiyyəti parçalayıb ni faq salmağı tapşırıb”. O, “Vətəndaş Müqaviləsi”nin üzvlərinə erməni ictimaiyyətində anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsini dərinləşdirməyi, əvvəlki hakimiyyətin Rusiyanın köməyi ilə geri qayıtmaq istədiyini hər cür bəyan etməyi göstəriş verib.

Bu planları həyata keçirmək üçün o, bütün resurslardan - saxta məlumatlardan, qərbperəstlərdən, deputatlardan istifadə etmək və bu tezislərdən bütün platformalarda yararlanmaq göstərişi verib. Analitik əmindir ki, indi Paşinyan nə qədər Qərbə doğru inteqrasiya edib bununla bağlı addımlar atmaq istəsə də, bu, çox ağırlı bir prosesdir və ele də olacaq. Paşinyanın hakimiyyətdən düşürülə biləcəyi istiqamətində risklər böyükdür. Rusiyanın Ermənistanla qarşı olan aqressiyasının digər səbəbi isə ondan ibarətdir ki, Moskva tam istədiyinə nail olmadığına qəzəblidir. Bu qəzəb isə sonda ya Ermənistanı, ya da Paşinyanı mütləq yandıracaq. Artıq geridönüşü olmayan proses başlayıb. Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan isə bu gərginlik fonunda Rusiya səfirinin XİN-ə çağırılmasına münasibət bildirib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan heç vaxt Rusiya ilə münasibətlərdə özünü müttəfiq və ya tərəfdaş olmayan tərəf kimi

göstərməyib. Simonyan qeyd edib ki, Rusiyanın “Birinci kanal”ında yayımlanan, səfirin XİN-ə çağırılmasına səbəb olan verilişdə Ermənistanın yüksək rütbəli məmurlarının ünvanına təhqirəmiz ifadələr işlədilib və bu tip verilişin hazırlanması ilk belə hal deyil. Ermənistan parlamentinin sədri Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın bəyanatını, təbliğatla məşğul olan məşhur şəxslərin açıqlamalarını və təhqirlərini də xatırladı. Simonyan bildirib ki, bu cür addımlar Ermənistan cəmiyyətində əks-effekt yaradır. “Qoy, gələn dəfə belə bir addım atmamışdan əvvəl iki dəfə düşünsünlər”, - Simonyan vurğulayıb.

Göründüyü kimi, köhnə müttəfiqlər arasında əsəb müharibəsi gedir. Paşinyan özü də “Voll Strit Jurnal”a müsahibəsində Rusiyanın yüksək rütbəli məmurlarının, o cümlədən TŞ sədrinin müavini Medvedyevin ona qarşı təhqiramiz ifadələr işlətməsinə və dövlət çevrilişinə çağıran sözlərinə necə münasibət göstərdiyi ilə bağlı sualı cavablandırıb. “Bu yanaşma bir-birinin daxili işlərinə qarışma, diplomatik etiket qaydaları da daxil olmaqla, bir çox qaydaları pozur və təbii ki, şəxsi ölçüdə problemlər yaradır”, - o bildirib.

Bu mövzuda “Yeni Müsavat”a danışan professor

Qabil Hüseynlinin fikrincə, Paşinyan mürəkkəb gedişlər edir və artan xətt üzrə davam edən bu addımları günün birində onun başında partlaya bilər: “Xüsusən də Fransanın bölgəni qatib-qarışdırmaq cəhdləri açıq görünür. Bu ölkə çox məkrli-dir və Cənubi Qafqazda yeni düzenin əleyhinədir. Fransanın Ermənistanı silahlandırması da Rusiya ilə əlaqədardır. Rusiya-Ermənistan gərginliyi getdikcə artacaq. Amma qabaqdan qış gəlir və bu ölkənin qaz təchizatında Rusiya mühüm rol oynayır. Kim söyləyə bilər ki, Rusiya qışın orta çağında qaz kəmərinə bağlamayacaq? Ermənistanla neft məhsulları ilə bağlı təzyiqlər də göstərilməsi mümkündür. Üstəlik, Rusiya qəzetləri məsələnin həlli barədə müxtəlif versiyalar səsləndirir. Misal üçün, Gümrüdəki hərbi bazanın hərəkətə keçə biləcəyinə ehyam vururlar. Ümumiyyətlə, bölgədə Ermənistan üçün mürəkkəb vəziyyət yaranıb. Bu da Qərbin, Fransanın regiona daxil olmaq səyləri ilə əlaqədardır”.

Siyasi ekspert Azad Məsiyevin bildirdiyinə görə, ABŞ Rusiyanın müttəfiqlərini onun üzərinə qaldırmaqdadır. Ekspert hesab edir ki, bu strategiya Rusiyanı dünya siyasətində təkləməyin tərkib hissəsidir və Paşinyan da bu öhdəliyi götürməklə hakimiyyətə gəlib: “Ermənistan tam klounlaşdırılıb. Ölkədə

Kreml üçün “bardağı daşıran sonuncu damla”-102-ci baza çıxarılır?

Ermənistanla Rusiya arasında ziddiyyətlər son günlər daha da kəskinləşib. Ermənistanın ard-arda atdığı anti-Rusiya addımları Moskvanı İrəvanla münasibətlər fonunda əməlli-başlı qəzəbləndirib.

Hətta İrəvanın Kremlə münasibətləri tamamilə kəsmək üçün daha radikal addımlar atacağı gözlənilir. Bu sıraya, ilk növbədə, Ermənistandakı 102-ci rus hərbi bazasının çıxarılması daxildir. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, belə bir qərarın verilməsi Kreml üçün “bardağı daşıran sonuncu damla” ola bilər. KİV-də Ermənistan bu addımı atarsa, Rusiyanın buna dözməyəcəyinə dair iddialar yer alıb.

Maraqlıdır ki, İrəvan buna gedəcəkmidi? Ermənistan rus hərbi bazasının çıxarılması üçün hərəkətə keçəcəkmidi? Və ən əsası, onlar belə bir qərar qəbul etsələr, Rusiyanın cavabı nədən ibarət olacaq?

Yenisabah.az-la söhbətində sualları cavablayan **Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev** bu ehtimallara inanmadığını dilə gətirib. “İnanmıram ki, yaxın zamanlarda belə bir şey olsun və Ermənistan bu şəkildə Rusiya ilə əlaqələri pozsun. Hər halda, burada birinci məsələ KTMT məsələsidir. Hətta bununla bağlı, aş nazir Nikol Paşinyan bu yaxınlarda müsahibə və rərkən qeyd edib ki, müzakirələr aparılacaq və qərar qəbul olunacaq”, - o əlavə edib.

BMTM sədrinin fikrincə, biz 5 il sonrakı hadisələri analiz etsək, bu gün Rusiyanın regiondakı təsirinin yavaş-yavaş azalmağa başladığını görə bilərik: “Burada bir sıra geosiyasi faktorlar var. Eyni zamanda Rusiya qonşu və regional güc olaraq bölgədə qalacaq, o cümlədən onun mənfi təsiri regionda özünü göstərəcək. Lakin indi müəyyən dərəcə proqnozlar vermək çətindir ki, Ermənistanla Rusiya arasında əlaqələr hansı dərəcədə pozulacaq? Gözləmirəm ki, rəsmi İrəvandan bununla bağlı kəskin addımlar atılsın, o cümlədən 102-ci rus bazanın çıxarılması ilə bağlı... Ola bilsin ki, Ermənistanın ilk addımı KTMT-dən çıxmaq olacaq. Ondan sonra rus bazasının çıxarılması gündəmə gələcək. Digər tərəfdən, Ermənistanın idxal-ixrac əməliyyatlarının 50%-i Rusiya ilə bağlıdır. Yeni Ermənistan iqtisadi cəhətdən Rusiyadan asılıdır deyə bu proseslərin birdən-birə olması inandırıcı gəlmir”.

“JEK” müdirindən yüksək vəzifəli şəxsə qədər sorosçulardan ibarətdir. Ona görə bütün addımlar Rusiya əleyhinə yönəlib. Artıq Paşinyan Putinə cinayətkar gözü ilə baxır və bunu da Roma əsasnaməsini ratifikasiya etməklə göstərdi. Halbuki Rusiya yeməyib, Ermənistanı yedirdib, indi üzünə ağ olur. Ona görə Moskva İrəvanın bu xəyanətini bağışlamayacaq. Artıq Ermənistanı müalicə etmək də mümkün deyil, cərrahi əməliyyatla məsələ kökündən həllini tapmalıdır”. **A.Məsiyevin fikrincə, Rusiyanın əlində erməni**

lobbisi, siyasi-iqtisadi təzyiq mexanizmləri var, rus hərbciləri Ermənistan sərhədlərini qoruyur: “O baxımdan, Rusiya müttəfiqinin ondan imtina etməsinə cavabsız qoymayacaq. Bu əlaqələr Azərbaycana da təsir edir. Xüsusən də sülh danışıqlarına... Çünki sülh sazişi ilə bağlı danışıqların Moskvada aparılmasına Rusiyanın mənavi haqqı çatır. Amma Ermənistan körpüləri yandırdığı üçün sülh danışıqlarının da Rusiyada aparılmasını çətinləşdirir”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Gürcüstanın eks-prezidenti Mixail Saakaşvili Azərbaycan və Ermənistan liderlərinə müraciəti ilə yenidən diqqəti özünə çəkməyi bacarıb. Saakaşvili bildirib ki, “biz hazırda Cənubi Qafqazda, xüsusən də Azərbaycanın Naxçıvana birbaşa çıxış əldə edəcəyi dəhlizlə bağlı potensial hərbi qarşıdurma təhlükəsi ilə üz-üzəyik”.

O deyib: “Moskva Azərbaycanla Ermənistan arasında yeni hərbi münaqişənin qızışdırılmasında, regiona öz ordusunun daha çox hissəsini yerləşdirməkdə maraqlıdır”. Saakaşvili Zəngəzur dəhlizi məsələsinin fərqli şəkildə icra edilə biləcəyini deyib: “Rusiya Azərbaycanın beynəlxalq mövqelərinə xələl gətirmək, Ermənistanda hakimiyyət çevrilişi etmək, müzakirə edilən dəhlizə öz sərhəddirlərini yerləşdirmək istəyir.

Əslində dünyada bənzər məsələnin həlli ilə bağlı daha ağrısız və müsbət nümunələr var. Onlardan biri də Moldova ilə Ukrayna arasındakı yol icrası müqaviləsidir. Mən Odessa qubernatoru olanda buradan Dunay bölgəsinə gedirdim. Magistralin qalan hissəsini əsaslı şəkildə yeniləmişəm. Moldova bu yolu icarəyə götürməklə böyük iqtisadi gəlir əldə edirdi. Sözügedən yolla bağlı razılaşma əldə olunarsa, Azərbaycan və Ermənistan da eynisini edə bilər. Ermənistan burada çox qazanmış olar. Həmçinin əsas beynəlxalq marşrutlara çıxış, mühüm nəqliyyat və logistika məsələləri də həllini tapacaq. Beləliklə, hər iki tərəf ehtimal münaqişədən qaçmış olacaq”.

Ekspertlərə görə, Mixail Saakaşvilinin yanaşması və səsləndirdiyi fikirlər əsassızdır. Əvvəla ona görə ki, Azərbaycanın Ermənistanın beynəlxalq hüquqla tanınan ərazilərinə heç bir iddiası yoxdur. Bunu Prezident İlham Əliyev də çıxışlarında bir neçə dəfə açıq şəkildə bildirib. Rəsmi Bakı 10 noyabr bəyanatında qeyd edilən kommunikasiya və nəqliyyat xətlərinin açılması, habelə maneəsiz hərəkətin təmini məsələsini Ermənistandan tələb edir. Lakin bu, heç bir halda Azərbaycanın Ermənistanı qarşı ərazi iddiası və ya hərbi gərginlik yaratmaq niyyətində olduğuna dəlalət etmir.

Bəzi siyasi ekspertlərin fikrincə, Saakaşvilinin dediklərinə diqqətlə baxdıqda onun öz subyektiv yanaşması və ya fikirləri olmadığı aydın görünür. Xüsusilə də Azərbaycanın guya “Ermənistan ərazisinə” iddiası və müharibə təhlükəsi haqda dedikləri konkret tezislərdir. Tezislərin Qərbdən gəldiyi

isə açıq şəkildə görünür.

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev “Politico” nəşrinə müsahibəsində deyib ki, Azərbaycanın Zəngəzuru ələ keçirmək kimi planı yoxdur: “Tərəflər Zəngəzur dəhlizinin

ağır olmasına baxmayaraq, onun Cənubi Qafqazda ümumi geosiyasi mənzərəyə dair fikirləri birmənalı qarşılanmır, müxtəlif mülahizələrin irəli sürülməsinə səbəb olur. Xüsusilə Saakaşvilinin Nikol Paşinyana yönəlik fikirləri, onun Rusiyanın təsirindən tamamilə çıxmağa dair müxtəlif açıqlamaları, Zəngəzur dəh-

sində maraqlıdır və Ermənistan bununla bağlı üzərinə öhdəlik götürüb. 10 noyabr üçtərəfli birgə bəyanatın 9-cu maddəsində göstərilir ki, Azərbaycanın Qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında avtomobil və dəmir yolu əlaqəsi yaradılmalıdır. Ermənistan hələ də üzərinə götürdüyü bu öhdəli-

Saakaşvilini Azərbaycana qarşı kim(lər) danışdırır, məqsəd nə...

Ekspert: “Səbiq prezidentin Qərb təbliğatına uyğun fikirlər səsləndirməsi suallar yaradır”

açılması ilə bağlı razılığa gələ bilmədikdən sonra layihə bizim üçün cəlbədiciliyini itirir. Biz bunu İranla yerinə yetirə bilərik. Bu məsələ hələ də masanın üstündədir, lakin Ermənistan tərəfi bununla heqiqətən maraqlandıklarını göstərmək üçün bunu tələb edəcək. Bu ayın əvvəlində Tehranla razılaşma çərçivəsində Azərbaycan qonşu ölkədən keçən yeni yol xəttinin təməlini qoydu. Bununla belə, ümidlər var ki, nəqliyyat əlaqəsi sülh müqaviləsi üzrə irəliləyişin bir hissəsi kimi bərpa oluna bilər, lakin Azərbaycana “eksterritorial” güzəştlər olmadan Ermənistanın sərhəd nəzarətindən yan keçməyə imkan verəcək. Hazırda sərhədlər bağlıdır”.

Bəs Azərbaycanın mövqeyinin ortada açıq olduğu bir vaxtda Saakaşvilinin yuxarıdakı açıqlamalarla çıxış etməsinin səbəbi nədir? Saakaşvilinin “təklifləri” həbsdəki bekarlıqdandır, yoxsa doğrudan da o, “içəri”də Qərbin maraqlarına xidmət etməkdə davam edir?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, politoloq İlyas Hüseynov “Yeni Məşavət”ə bildirdi ki, Gürcüstanın eks-prezidenti Mixail Saakaşvili Cənubi Qafqazda gedən proseslərə dair zaman-zaman fikirlərini bölüşür: “Səhhətinin çox

lizi ilə bağlı son fikirləri haqlı suallar yaradır. Zəngəzur dəhlizi danışıqlar yolu ilə, diplomatik siyasi təmaslarla öz həllini tapmalıdır. Azərbaycanın yanaşması məhz bu yönəddir. Cənab Prezident İlham Əliyev Füzuli sakinləri ilə ötən həftə görüşü zamanı da bildirdi ki, biz Qərbi Azərbaycana qayıdacağıq, lakin sülh yolu ilə qayıdacağıq. Cənab Prezident bu fikirləri dəfələrlə bayan edib. Lakin biz görürük ki, Qərb mediasında Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizinin açılması üçün Ermənistanı qarşı müharibə edəcəyi fikirləri tirajlanır. Mixail Saakaşvilinin son açıqlamalarında da buna işarə edilir, belə bir rəy yaradıldığı sezilir. Sanki Azərbaycan Ermənistanın cənubunu işğal edəcək və güc yolu ilə Zəngəzur dəhlizini açacaq. Saakaşvilinin açıqlamasında bunun ardınca guya hətta Ermənistanda çevriliş cəhd olunması ehtimallarının olduğu fikirlərini də görmək olar. Sanki Azərbaycan hansısa ölkənin istəklərini yerinə yetirir və yetirəcək. Birincisi, Azərbaycan heç bir dövlətin sifarişlərini yerinə yetirmir və belə bir iddianı səsləndirmək də absurddur. Azərbaycan müstəqil daxili və xarici siyasət yürüdür. Buna heç kimin şübhəsi olmalıdır. İkincisi, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin açılma-

yı yerinə yetirməkdən boyun qaçırır. Sülh yolu ilə bu məsələ öz həllini tapmalıdır”.

Ekspertin sözlərinə görə, Mixail Saakaşvilinin fikirlərində müsbət bir məqam kimi diqqəti çəkən məsələ 42 kilometrlik yolun icarəyə götürülməsi ilə bağlı ideyadır. Bu, baş tuta bilər: “Ermənistan öz iqtisadi rifahını düşünürsə və ambisiyalarından geri çəkilsə, bu barədə razılaşma baş tuta bilər. Belə bir sövdələşmə həm də sülhə və təhlükəsizliyə xidmət edəcək. Sivil, beynəlxalq praktikadan irəli gələn qaydalarla bu məsələ öz həllini tapa bilər.

Mənə belə gəlir ki, Ermənistan ərazisini işğal etmək, Ermənistan ərazisinə müdaxilə etmək fikirləri nə qədər yalan və həqiqətə uyğun olmayan fikirlər kimi qeydə alınsa da, bunun arxasında Ermənistanı silahlandırmaq cəhdləri dayanır. Əsas məqsəd Ermənistanı müdafiə və hücum silahlarının verilməsinə “əsas” yaratmaq, revanşizm dalğasının gücləndirilməsidir. Mixail Saakaşvilinin arxasında bu cür zərərli məqsədlər dayanan Qərb təbliğatına uyğun fikirlər səsləndirməsi isə suallar yaradır. Saakaşvili bekarlıqdan nə gəlirdi danışacaq siyasətçi deyil”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Məşavət”

Ərdoğan-Putin danışıqları - ortaq nöqtələr axtarışı

Həm Rusiya, həm də Türkiyə İsrailə münasibətləri pisləşdirmədən HƏMAS-ı terrorçu təşkilat kimi tanımaqdan yayınır

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla rusiyalı həmkarı Vladimir Putinin telefon danışığı baş tutub. Liderlərin telefon diplomatiyası üzrə müzakirə portfelində Yaxın Şərqi İsrail-Fələstin cinahında cərəyan edən hadisələr ağırlıq təşkil edib.

İlk olaraq diqqəti cəlb edir ki, həm Rusiya, həm də Türkiyə İsrailə münasibətləri pisləşdirmədən HƏMAS-ı terrorçu təşkilat kimi tanımaqdan yayınır. Bunun böyük bir ölçüsü var, çünki ayrı-ayrılıqda Türkiyə də, Rusiya da Fələstin münaqişəsinə münasibətlər sistemini HƏMAS amilini nəzərə alaraq diqqətdə saxlayırlar.

İndi qalır ki, ayrılıqda olan mövqelər ikitərəfli münasibətlər sistemində calaq olunsun - Ərdoğanla Putinin danışıqlarının ana gündəmi səylərin birləşdirilməsi təşəbbüslərinə yönəle bilər.

Ancaq Türkiyə HƏMAS-ın İsraildə mülki insanları qətlə yetirməsindən narahatdır, burada Ankaranın səmimiyyət tonu qabarıqdır. Çünki Türkiyənin strateji-qlobal genişlənmə siyasətində təhlükəsizlik, iqtisadi aspektlərlə yanaşı, təhsil, humanitar məsələlər kimi mövzular da prioritet təşkil edir.

Türkiyə də HƏMAS-ı terror təşkilatı kimi tövsiyə etmir, ancaq incə bir gediş var - Ankaranın HƏMAS-la münasibətləri əvvəlki illərdəki qədər isti deyil, əksinə, daha da soyuqlaşmağa doğru gedir.

Əlqərəz, Ankara ilə Moskvanın regionda səylərini vahid nöqtəyə vurmaq üçün birləşdirmək təşəbbüsləri hiss olunmaqdadır.

Türkiyə üçün bunun strateji xeyirlərinin canlanmasını onun ABŞ-la olan münasibətlərindəki naha-marlıqların qalması ilə izah etmək olar. Düzdür, Türkiyə Qərblə əlaqələrinin dinamikasında xeyli dərəcədə yumşalmağa meyllidir, elə Qərb də NATO çərçivəsində öhdəliklərini nəzərə alaraq Ankaraya olan ritorikasını gərginlikdən uzaq tutmağa çalışır.

İsrailin HƏMAS-la müharibəsinin dalğalı təsirləri fonunda Türkiyənin PKK-ya qarşı mübarizəsinin davam etməsi ABŞ-a sərfəli variant kimi görünür. Buna görə də ABŞ-Türkiyə münasibətləri böyük ölçüdə pisləşməkdən uzaq olsa da, qarşıdakı aylarda daha da soyuqlaşma bilər.

Türkiyə belə anda Rusiya ilə əlaqələri kompensasiyaedici tərəzi kimi qiymətə mindirir, hərçənd bu münasibət indi ən çox Moskvaya lazımdır.

Kreml yüksək səslə Türkiyə kimi tərəfdaşdan məmnunluğunu ifadə edir. Moskva bu düşüncəyə dala bilər ki, Ankara Qərblə münasibətləri pisləşəcəyi təqdirdə seçimini Rusiya ilə əvəzləyəcək, lakin Türkiyə tərəf seçmir, sadəcə olaraq, strateji müvazinətini saxlamaq üçün manevrlər edir.

Yaxın Şərqdəki gərginliyin Suriya cəbhəsinə sıçraması ehtimalları da Türkiyə ilə Rusiyanı yaxınlaşmağa sövq edir. /Oxu.az/

Onsuz da İsrailə Fələstin münaqişəsi göstərilən sülh səylərinə rəğmən, davam edəcək. Buna görə də beynəlxalq və regional aktorlar münaqişənin risklərindən daha çox, imkanlar barədə hesablama aparmaqda maraqlıdırlar.

Burada Rusiya və Türkiyə bir-birinə sövdələşmə ruhunda qarant olmaq təkliflərini vurğulaya bilər.

□ **“Yeni Məşavət”**

Azərbaycan növbəti üç il ərzində Qoşulmama Hərəkatının “sədrlik troykası”nda yer alacaq. Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, gələn il yanvarın 15-20-də Uqandanın Kampala şəhərində keçiriləcək Qoşulmama Hərəkatının 19-cu Zirvə görüşü ilə hərəkata sədrlik Azərbaycandan Uqandaya keçəcək: “Ölkəmiz növbəti üç il müddətində hərəkatın “sədrlik troykası”nda yer alacaq. Troyka üzvü qismində də Azərbaycan hərəkatın beynəlxalq nüfuz və mövqelərinin gücləndirilməsi istiqamətində öz səylərini əsirgəməyəcək”.

Qoşulmama Hərəkatı Birləşmiş Millətlər Təşkilatından sonra ikinci ən böyük beynəlxalq təsisətdir. 1961-ci ildə Fidel Kastro və marşal İosif Tironun rəhbərliyi ilə o zamanı Yuqoslaviyada keçirilən konfransda Bitərəf Dövlətlər Hərəkatının yaradıldığı elan olunub.

Bu hərəkatın üzvü olan 53 ölkə Afrikadan, 37-si Asiya, 26-sı Latin Amerikası və 2-si Avropadandır.

Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının nisbətən yeni üzvüdür, bu qurumda 2011-ci ildən fəaliyyət göstərir. Fəaliyyətinin ilk günlərindən Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının bütün təşəbbüslərinə çox fəal cəlb olunub. Təsədüfi deyil ki, Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etmək üçün Azərbaycanın namizədliyinin yekdil şəkildə dəstəklənməsinin də əsas səbəbi bu idi. 120 ölkənin yekdil dəstəyi ilə Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına 2019-2022-ci illərdə sədrliyi üzərinə götürdü. Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimizin yenə də 120 ölkənin yekdil qərarı ilə 2023-cü ilin axırına kimi uzadılmasını ölkəmizə böyük hörmət və fəaliyyəti-

nin qiymətləndirilməsi deməkdir. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində irəli sürdüyü təşəbbüslər həmrəyliyi və qarşılıqlı dəstəyi möhkəmləndirməyə, qurumun institusional inkişafına ciddi töhfə verib.

Ölkəmiz hərəkatın təmsalında özünün haqq səsinə dünyaya bəyan edən, kifayət qədər ciddi platforma qazandı və ondan yetərincə faydalanmağı bacardı. 2020-ci ilin Vətən müharibəsi günlərində BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycana qarşı irəli sürülmüş bəyanatın qarşısını yeddi Qoşulmama Hərəkatı ölkəsi böyük inamla aldı. Torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasından sonra ölkəmizin yeni çağırışlarla - dağıntılarla, minə partlayışları ilə, ərəzələrin bərpası məsələləri ilə, itkin düşmüş şəxslər problemləri ilə üzləşdi. Bu zaman da Azərbaycan QH-yə üzv dövlətlərin təmsalında etibarlı tərəfdaşlar tapdı. Prezident İlham Əliyev hərəkata üzv ölkələrin bir hissəsinin mina və partlamamış hərbi sursatlarla ən çox çirkənlənmiş ölkələr sırasında olduğunu nəzərə alaraq, Minaların Təsirinə Məruz Qalmış Ölkələrin Həmfikirilər Qrupunun yaradılması təklifi ilə çıxış etdi. Dövlət başçımızın bu təşəbbüsü də geniş dəstək qazandı.

Azərbaycanın növbəti üç il ərzində Qoşulmama Hərəkatının “sədrlik troykası”nda yer alması ölkəmizə qarşıdakı illərdə bu təşkilatın ciddi dəstəyini qazanmaq fərqi verəcəkmi? Bunun anti-Azərbaycan qüvvələrin fəallaşdığı dövrdə ölkəmiz üçün ciddi faydaları olacaqmı?

Milli Məclisin deputatı

Azərbaycan “sədrlik troykası”nda

Deputat Elman Nəsirov: “Bu hadisə BMT-də və digər təşkilatlarda Azərbaycana təzyiqlərin neytrallaşdırılması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir”

Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində çox ciddi faktorlardan birinə çevrilmiş Qoşulmama Hərəkatına üç il müddətində sədrlik edir. İndi isə məlum olur ki, 2024-cü ilin yanvar ayının 15-dən 20-dək Uqandanın paytaxtında Qoşulmama Hərəkatının Zirvə görüşü keçiriləcək və sədrlik Azərbaycandan Uqandaya veriləcək: “Burada sevindirici hal bundan ibarətdir ki, Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etdiyi 3 il ərzində təşkilatın nüfuzunun, beynəlxalq aləmdə imicinin, beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə verdiyi töhfənin çox

böyük olması reallığını nəzərə alan təşkilat qərara gəlib ki, Azərbaycan Uqandanın sədrlik etdiyi dövrdə də “sədrlik troykası”nda yer alsın. Bu, çox mühüm hadisədir və Azərbaycana olan böyük etimadın ifadəsidir. Xüsusilə də indiki dövrdə bunun böyük mənası və əhəmiyyəti var. Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövrümüz dünyada çox mürəkkəb proseslərin getdiyi vaxta təsadüf etdi. Belə bir vəziyyətə baxmayaraq Azərbaycanın sədrliyi Qoşulmama Hərəkatının inkişafına, nüfuzunun artmasına, fəaliyyətinə çox ciddi töhfələr verdi. Eyni zamanda Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etdiyi dövrdə özünün

ən mürəkkəb problemini həll etdi - işğaldakı torpaqların azad etdi, ərəzi bütövlüyünü təmin elədi. Bu nöqteyi-nəzərdən də Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimizin faydaları olub. Bundan sonrakı mərhələdə “sədrlik troykası”nda yer almağımız, hesab edə bilməyən dövlətlər var. Xüsusilə də Fransa bu prosesdə daha fəaldır. Müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, əsasən də BMT çərçivəsində Azərbaycana qarşı təzyiq kampaniyası həyata keçirirlər. İndi Fransa hazırlaşır ki, Qarabağdan könüllü köçüb getmiş

ermənilərin guya Azərbaycan tərəfindən deportasiyaya, etnik təmizləməyə məruz qaldığı rəyini yaratsın və bu fikirlərin əksini tapdığı qətnamə layihəsini BMT Təhlükəsizlik Şurasının müzakirəsinə çıxarsın, Azərbaycana qarşı qətnamə qəbul edilsin. Ancaq Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatında gələn il “sədrlik troykası”nda yer alması nəticə etibarilə Azərbaycana təzyiqlərin neytrallaşdırılması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir”. **Deputatın sözlərinə görə, nəzərə alsaq ki, BMT Baş Məclisini təmsil eləyən dövlətlərin üçdə ikisi Qoşulmama Hərəkatının üzvləridir və Azərbaycan bu təşkilatda böyük nüfuza malikdir, deməli, həm BMT kürsüsündə, həm də digər beynəlxalq qurumlar çərçivəsində də Azərbaycana qarşı anti-Azərbaycan dairelərin çirkin niyyətlərinin həyata keçirilməsi yolunda ciddi maneə yaranacaq:** “Qoşulmama Hərəkatı Azərbaycana münasibətdə haqqı, ədaləti üstün tutur. Bundan sonra da gələn il Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına “sədrlik troykası”nda yer alması ölkəmizin üzləşdiyi problemlərin həlli prosesinə töhfə verəcək, bizim imkanlarımızı genişləndirəcək”.

Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

“Meşəli cəlladı xalqdan üzr istəməyib” iddiası - tərcüməçisi danışdı İsmayıl Tanrıverdi: "Mən səhv tərcümə etsəm, Vaqif buna kəskin etirazını bildirərdi"

Ermənistanın xüsusi səlahiyyətli səfiri Edmon Marukyan Xocalı rayonunun Meşəli kəndində soyqırım törətməkdə ittiham olunan Vaqif Xaçatryanın məhkəmə prosesində guya saxtakarlığa yol verildiyini iddia edərək, onun cinayət əməlini təmizə çıxarmaq istəyib:

“Bu gün 70 yaşlı Vaqif Xaçatryan yenidən Meşəli kəndində baş verən hadisələrdə iştirakını inkar edib, erməni dilində üzr istəyib və bunları deyib: “Mən orada deyildim, hamıdan üzr istəyirəm, amma orada deyildim”. Lakin tərcüməçi Vaqif Xaçatryanın sözlərini təhrif edib. O tərcümə edib ki, Xaçatryan ermənilərin törətdiyi bütün hadisələrə görə Azərbaycan xalqından üzr istəyib”, - Edmon Marukyan “X” sosial şəbəkəsində belə yazıb.

Qeyd edək ki, Vaqif Xaçatryanın məhkəmə prosesində tərcüməçilik fəaliyyəti ilə Bakı Dövlət Universitetinin Erməni Araşdırmaları və Təlim Mərkəzinin direktoru İsmayıl Tanrıverdi məşğul olur. İsmayıl Tanrıverdi Cəbhə.info-ya açıqlamasında Edmon Marukyanın iddiasına cavab verib: “Edmon Marukyan böyük səhv edir və yalan danışır. Mən məhkəmədə səhv tərcümə edə bilməyəcəm, buna görə hüquqi, hətta cinayət məsuliyyəti daşıya-

ram. Vaqif Xaçatryan “Mən orada olmamışam” deyəndə zərərçəkmiş şəxs belə bir ifadə işlətdi: “Xalqdan üzr istəmək əvəzinə, üstəlik danır ki, mən orada olmamışam, bu cinayəti mən etməmişəm deyir”.

Mən də bu sözləri Vaqifə tərcümə etdim. Həm də Vaqif özü Azərbaycan dilində başa düşür. Mən səhv tərcümə etsəm, Vaqif buna kəskin etirazını bildirərdi. Hətta ilkin məhkəmə iclasının başlanması ilə bağlı proses gecikdiyinə görə mənə qəbz verilmişdi. Vaqif bunu məndən aldı, baxdı və dedi ki, mən bunun hamısını dəqiq oxuyum, sonra imzalayım. Yeni o, hər şeydən şübhələnir. Vaqif Xaçatryan ən

ağır cəzaya layiq adam kimi bütün məsələlərə diqqət yeti-

rir. O, taleyinin necə olacağını çox yaxşı bilir. Həmin prosesdə də zərərçəkmiş şəxs ona “xalqdan üzr istəmək əvəzinə hələ bir danır” deyəndə Vaqif özü bunu başa düşdü. Bununla yanaşı, mən də qısaca tərcümə etdim. Bundan sonra o, özünü məhkəmə zalındakılara tutdu, ağlamsınaraq əllərini yuxarı qaldırıb dedi: “Mən yenə deyirəm, mən orada olmamışam. Əgər ermənilər bu qırğını törədiblərsə, mən on-

ların adından bu xalqdan üzr istəyirəm”. Bu xalq deyəndə hansı xalqdan söhbət gedir? Təbii ki, Azərbaycan xalqı nəzərdə tutulur. Mən də tərcümədə bunu dedim və Azərbaycan xalqından sözünü əlavə etdim. Çünki o, Azərbaycan xalqını nəzərdə tuturdu. Əgər mənim “Azərbaycan xalqından üzr istəyirəm” deməyim səhv olsaydı, o, bunu mənə irad tutardı”.

“Yeni Müsavat”

Ermenistan və Azərbaycan liderlərinin oktyabrın sonunda Brüsseldə keçirilməsi planlaşdırılan görüşünün baş tutmayacağı dəqiqləşdi. Yada salaq ki, Brüssel görüşü baş tutmayan Qranada görüşündən sonra keçirilməli idi. Amma Brüsseldə nəzərdə tutulan görüş ərəfəsi də Fransa “dinc durmadı”.

Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbərinin BMT Təhlükəsizlik Şurası səviyyəsində elan etdiyi təşəbbüs, Ermənistanla hərbi-texniki əməkdaşlıq buna sübutdur. Fransa demək istəyir ki, görüş ya Parisin müəyyən etdiyi çərçivədə olmalıdır, ya da baş tutmamalıdır. Belə görünür ki, Şarl Mişel də artıq Bakını danışıqlar masasında oturmağa razılaşdırma bilmir, çünki onun da Makron hakimiyyətinə ciddi bağlılıqları var.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev son olaraq Tiflisin vasitəçiliyini təklif edib. Ekspertlərə görə, Azərbaycana elə bir moderator lazımdır ki, onun özünün xüsusi geosiyasi marağı olmasın və birbaşa dialoqu təşkil etsin. Hələlik Ermənistanın baş naziri Paşinyan nə Tiflis variantına, nə də İlham Əliyevlə təkbətək görüşdə maraqlıdır. Paşinyan danışıqlar platformasında Fransa kimi bir gücün olmasını, Azərbaycana təzyiq göstərməsini arzulayırdı.

Kreml də hələ Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Moskvada görüşü ilə bağlı razılıq əldə edə bilməyib. Bu barədə Rusiya prezidentinin sözcüsü Dmitri Peskov jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Onun sözlərinə görə, İrəvan və Bakı arasında sülh müqaviləsinin Moskvada müzakirəsinin mümkünlüyü barədə hələlik dəqiq anlaşma yoxdur. “Rusiya tərəflərlə təmasları davam etdirir”, - deyir o bildirib.

Bəs bundan sonra danışıqlarda hansı format üstünlük qazanacaq?

Deputat Bəhrux Məhərrəmov hesab edir ki, müharibədən ötən 3 il ərzində Ermənistan davamlı olaraq özünün havadarlarına və həmin o havadarların qeyri-real vədlərinə güvənərək sülh prosesindən davamlı şəkildə yayınıb: “Bu dövr ərzində Azərbaycan və Ermənistan arasında məhz Azərbaycan Prezidentinin irəli sürdüyü və beynəlxalq hüququn prinsiplərinə əsaslanan 5 şərt istiqamətində Moskva, Vaşinqton və Brüssel platformaları çərçivəsində müzakirələr aparılıb. İlk dövrlərdə biz Brüssel prosesinin kifayət qədər uğurlu olması barədə düşünməyə başlamışdıq. Lakin sonrakı dövrdən, xüsusən ötən ilin oktyabrından etibarən Fransanın Brüssel prosesinə açıq müdaxiləsi, həmçinin bölgədə sülhə, sabitliyə təkbölünməz şəkildə zərər vur-

Makron Brüssel formatını sabotaj etdi, Moskva danışıqları dalandadır

Bəs bundan sonra danışıqlarda hansı format üstünlük qazanacaq?

ran davranışları, Avropa İttifaqının özünün bəzi addımları Brüssel prosesinin effektivini azaltmağa başladı. Azərbaycanın özünün sərhəd bütövlüyünü təmin etməsi və ardınca bütün ərazilərində konstitusional quruluşun bərpa olunması fonunda Fransanın və Avropa İttifaqının bir çox strukturlarının, xüsusilə radikal və qərəzli davranışları fonunda isə Brüssel prosesinin əsl mahiyyəti, ümumiyyətlə, suallar doğurmağa başladı. Xüsusən Fransanın, Avropa İttifaqı Parlamentinin Azərbaycana münasibətdə açıq, qərəzli danışıqları Brüssel platformasını daha çox anti-Azərbaycan masasına çevirməyə başladı ki, bunu da təbii ki, Bakı qəbul edə bilməz.

Məhz bu kimi davranışlar fonunda, xüsusən Fransanın prosesə açıq müdaxilə cəhdlərini genişləndirmək niyyətini ortaya qoyduğu bir çağda, Azərbaycanın isteklərinin nəzərə alınmadığı situasiyada Bakı Qranada görüşündən imtina etdi. Biz aydın şəkildə Qranada görüşünün Ermənistanın lehinə, Azərbaycanın açıq formada maraqlarının hədəfə alındığı bir platformaya çevriləcəyini gördük. Bu gün Azərbaycan sülh prosesi ilə nail ola biləcəyi bütün üstünlükləri əldə edib, lakin biz bölgədə davamlı sülhün və əməkdaşlığın formalaşması üçün mütləq qaydada yeni düzənin formalaşmasını arzu edirik. Bu formata isə yalnız bölgə dövlətlərinin özlərinin iştirakı ilə, bölgədən çox uzaq güclərin prosesə müdaxiləsindən kənar şəkildə nail olmaq mümkündür. Qısa müddət əvvəl həyata keçirilən 3+3

platforması bu gün regionda sülh və əməkdaşlıq mühiti üçün daha ağılabatan mühitə ehtiva edir. Bu mənada, hesab edirik ki, prosesi davamlı şəkildə pozan keçirlən iştirakı ilə həyata keçirilən kənar platformalardansa, region dövlətlərinin özlərinin iştirakı ilə 3-lü, 6-lı və yaxud ən azından Azərbaycan və Ermənistanın özünün birbaşa ikili təmasları ilə daha ciddi nəticələr əldə olunması mümkündür. Ermənistan özü də sülhə niyyətini əməli formada göstərməlidir. Bütün imkanlarda, bütün mümkün platformalarda Azərbaycana münasibətdə ittihamlar səsləndirərək sülhə sadiq qaldığını bəyan etməsi Ermənistanın riyakarıdır. Belə olan halda, təbii ki, Azərbaycan davamlı ısrar etmək niyyətində deyil. Ermənistan özünün düşdüyü vəziyyəti, günü-gündən dərinləşən dalan dövlət statusunu nəzərə alaraq bundan sonra sülhə nail olmaqda daha çox özü ısrarlı olmalıdır”.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev çox vacib bir məqamı önə çəkdi. Onun fikrincə, vaxtilə Rusiyanın oynadığı rol hazırda Qərb oynayır: “Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Brüsseldə planlaşdırılan görüşə gəlməməsini danışıqların nəticəsiz olacağına əmin olması ilə əlaqələndirmək mümkündür. Bu gün Avropa İttifaqı, xüsusilə Fransa maksimum şəkildə Azərbaycana təzyiq etməyə cəhd göstərir. Qranadada qəbul etdikləri sənəddə ermənilərin qeyd-şərtsiz geri qayıtmaları xüsusi vurğulanmışdı. Azər-

baycanın kəskin etirazlarını görüb dediklərinə görə həmin bəndi çıxarılsaydı, sabah ondan da ağır şərtləri üzərimizə qoymayacaqlarına təminat yoxdur. Çünki danışıqlar masasında oturanların hamısı tərəfdir və hərəkətləri ilə bunu dəfələrlə isbat ediblər. Hətta Fransa Ermənistanla hərbi müttəfiqliyini elan edir, silah texnika parkını gücləndirməklə bağlı sənəd imzalayır. Həmçinin bölgəyə BMT sülhməramlılarının (Al-nin-Fransanın) yerləşdirilməsi də onların əsas planlarına aiddir. Bu o deməkdir ki, rəsmi Bakı təklif etdiyi reintegrasiya proqramını bir kənara qoymalıdır və vəziyyət ən azı 19 sentyabra qədər olan “status-kvo”ya dönməlidir ki, bu da ümumiyyətlə müzakirə mövzusu ola bilməz. Bunun adına vasitəçilik deyilmir. Paşinyan yanlış olaraq inanmaq istəyir ki, Fransa başda olmaqla, Aİ Azərbaycana təzyiqlər, sanksiya təhdidləri etməklə vəziyyəti Ermənistanın xeyrinə dəyişə bilər. O səbəbdən Azərbaycanın təklif etdiyi ikitərəfli danışıqlara, bu olmasa, tərəfsiz bir ölkənin vasitəçiliyi ilə, məsələn, Gürcüstanla müzakirələrin aparılmasına razılıq vermir. Burada Qərbin böyük rolu var. Onlar regiona daxil olmaq üçün əllərində olan yeganə açarın itirilməsini istəyirlər. Əslində gedişat göstərir ki, Avropa Birliyində Qarabağ probleminin həll olunmasını istəməyən kifayət qədər güclər mövcuddur. Qərbi bir paradoks yaranır. 28 il Rusiya Qarabağ probleminin həllinə mane olmaqla regionda nüfuzunu saxlamağa və hər iki tərəfi özündən asılı etməyə çalışı-

şdı. Rusiya bu məsələdə gəiri çəkildiyi və bölgədə real sülhün yaranmasına şans yaratmadığı vaxtda vaxtilə Moskvanın tutduğu mövqeyə artıq Qərb yiyələnmək istəyir. Bu da bizim üçün yolverilməzdir. Odur ki, Azərbaycanın təklif etdiyi sülh şərtləri bütün tərəflər üçün uyğun olduğundan ikitərəfli, yaxud tərəfsiz digər ölkənin vasitəçiliyi ilə format bu gün üçün daha məqbul hesab olunmalıdır.

Mənə elə gəlir ki, Azərbaycanın Qranada görüşündə iştirak etməməsi, Brüssel görüşünə gəlməyəcəyinin anonsonu verməsi doğru addımdır. Bundan sonra həm Ermənistan, həm də Avropa İttifaqı ciddi düşünməlidir və irəli sürdükleri, həyata keçməsi imkansız olan şərtləri və düşündükleri ideyaları bir kənara qoymalıdır”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Separatçıların “mühacir hökuməti” planı alınmadı

Samvel Şahramanyan yaxın günlərdə bir sıra məsələlərə aydınlıq gətirmək qərarına gəlib

Qarabağdan qaçaraq, Ermənistana sığınmış separatçıların “mühacirət hökuməti” yaratmaq istekləri baş tutmur. Əksər separatçılar belə bir “struktur” yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış etsələr də, İrəvan hökuməti buna imkan vermək niyyətində deyil.

Belə ki, separatçıların hazırkı rəhbəri Samvel Şahramanyan TV-lərdə efir, habelə qəzet və saytlara müsahibəyə razılığın verilməməsi, onun yalnız “nümayəndəlikdə” oturmasına icazənin verilməsi bunun ilkin əlamətlərindən biridir. Lakin bu gün məlum olub ki, Ermənistan hakimiyyəti, ümumiyyətlə, “Artsax mühacir hökuməti” ideyasını qəti şəkildə rədd edib.

“Hraparak” qəzetinin yaydığı məlumata görə, “mühacir hökuməti”nin yaradılmasının əleyhinə olan Samvel Babayanın son addımları hökumətin xoşuna gəlməyib. “Babayanın Qarabağın Ermənistandakı “nümayəndəliyi” qarşısında aksiyasının yaxşı alınmaması İrəvan hökumətinin ürəyincə olmayıb. Ona görə də yeni oyunçuları meydana buraxmaq qərarına gəliblər”.

Qəzet iddia edir ki, Paşinyan hökuməti bundan sonra Qarabağdakı separatçıların “xarici işlər naziri” olmuş Armen Qriqoryanı önə çıxarmağa başlayıblar. “Qriqoryan “sorosçu”dur və onun Qarabağda yerləşdirilməsi də Paşinyan tərəfindən həyata keçirilib. Hazırda isə hakimiyyətin əsas planı “artsax”ın “dövlət strukturları”nı QHT-yə çevirməkdir. Yeni onlar yalnız QHT kimi fəaliyyət göstərə biləcəklər.

Erməni nəşri onu da yazır ki, separatçıların “rəhbəri” Samvel Şahramanyan uzun müzakirələrdən sonra susqunluq andını pozaraq yaxın günlərdə bir sıra məsələlərə aydınlıq gətirmək qərarına gəlib.

Şahramanyanın Ermənistanın İctimai Televiziyasında müsahibə verməsi ilə bağlı informasiyalar yayılsa da, hakimiyyət nümayəndələri buna əngəl olub: “Şahramanyanın müsahibəni hansı platforma üzərindən verəcəyi belli deyil, lakin onun artıq İctimai TV-yə çıxmayacağı məlumdur”.

KİV əlavə edib ki, S.Şahramanyan müsahibəsində “prezident” postuna seçilməsi, niyə və hansı şəraitdə “prezident” postunu tutmağa razı olması barədə bəzi təfərrüatlarla aydınlıq gətirəcək: “O, həmçinin 19-20 sentyabr hərbi əməliyyatları, Azərbaycan tərəfi ilə danışıqlar və digər məsələlər barədə də danışacaq. “Prezident” “artsax xalqı”nın problemlərinə toxunacaq və onların suallarını cavablandıracaq”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Özünə inam yaradan məktəbli dönəri

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Yaxud yoluxmayan hepatitin kəşfi

•• zünü müxtəlif dövlət qurumlarının vəzifəli şəxsi kimi təqdim edərək insanları işə düzəltmək adıyla aldadan Anar Həsənovu polis saxlamışdır. DİN-in məlumatında belə deyilir. Üst-üstə 50 nəfəri aldatmağı bacarmışdır. Sitat: “Araşdırmalarla müəyyən olunub ki, A.Həsənov tanış olduğu şəxslərə özünü müxtəlif dövlət qurumlarının vəzifəli şəxsi kimi təqdim edərək onlarda özünə qarşı inam yaradıb. Sonrakı müddətdə isə həmin şəxsləri dövlət qurumlarında işlə təmin edəcəyi adı altında aldadaraq 50-dən artıq zərərçəkənin pulunu ələ keçirib”. Sitatın sonu.

Məncə, belə istedadlı kadri hökumət işlərinə cəlb etmək lazımdır. Şəxsən mənə şərait yarat, büdcədən yardım elə, lap informasiya dəstəyi ver: bir nəfəri güc-bəla aldadaram, ya yox. Ya dilim pəltək vuracaq, ya çuğundur kimi qızaracam, dərhal ifşa olunacam. Aldatmaq doğru danışmaqdan çetindir. Bunun üçün fantaziya, yaradıcılıq, ana-dangəlmə talant, ənənə olmalıdır. Məsələn, saxlanılan yoldaşın adaşı Anar müəllim öz əsərlərini fantaziya gücü ilə yazır. Başqası düşüncəsini işlədib maşın kəşf edir. Üçüncüsü qızları aldadıb Don Juan adı qazanır. Və sairə. Aldatmaq istəyənlər olmasa, aldatmağı bacaranlar da bekar qalar.

Elə bu işin xarakterinə diqqət edək. Nə üçün adamlar dövlət idarələrinə rüşvət verib işə düzələcəklərinə inanırlar? Özü də bir deyil, beş deyil, 50 adam “zərər” çəkib. (Zərəri ona görə dırnaqda yazdım ki, prinsipçə, hələ bilmək olmaz ziyana düşən kimdir. Bəlkə o adamlar pul verib həqiqətən dövlət işinə girsələr daha böyük ziyana düşəcəkdilər? Məsələn, Alimpaşa müəllim Şəmkinin icra başçısıydı, lakin indi qazamat pəncərəsindən quşlara nəgme oxuyur).

Xəbərdə ifadə edilən kimi, adam “özünə inam yaratmağı” necə bacarıb? Bax, mövzu budur. Deməli, idarəçilikdə hansısa problemlər vardır və bu problemləri bu yolla üzə çıxardığı üçün Anar müəllimin böyrəyinə tək vurub türmədə saxlamaq yox, əksinə, yağ içində böyrək kimi saxlamaq lazımdır. Sivil dünyada xüsusilə kompüter biliciləri, proqramçılar arasında geniş yayılan üsul var, buna bəzən “ağ hakerçilik” deyilir: sən hansısa şirkətin, bankın, şəxsin saytında boşluqlar tapırsan, orda əngəl törətmək yerləri aşkar edirsən, sonra bunu həmin şirkət və adamlara bildirib müqafat alırsan. O qədər olub ki, belə hakerləri xüsusi xidmətlərə, dövlət qurumlarına, böyük şirkətlərə işə götürüblər. Biz isə tuturuq. Halbuki özünə inam yaradaraq dövlətçilikdə 50 yarıq tapmışdı.

İnam yaratmaq ciddi söhbətdir. 50 nəfərdə inam yaratmaq de-fakto bir dini icma qurmaqdır (bizim etiqad azadlığı qanununa görə 50 nəfərin yığılması dini icma təsis etmək hüququ vardır).

Bugünlərdə bir məktəbin qabağındakı dönerxanayı bağladılar. Nədi-nədi, satdığı dönerdən 20 uşaq zəhərlənibdir. Bu da növbəti lazımsız, tələsik verilmiş qərardır. Həmin dönerxana şagirdləri gələcək həyata hazırlayır, peyvənd edirdi. Onsuz böyüyəndə hamımız zəhər-zəhrimar yeyib yaşayırdıq. Buna uşaq vaxtından hazırlaşmaq lazım deyilmi? Məktəbli dönəri yeməyən uşaq sabah tələbə dönerini nə cür yeyəcəkdir? Evləndə ailəsini 400 manat maaşla necə saxlayacaqdır?

Allaha şükür, bu dəqiqə əksər məktəblərimizin darvazası belə dönerçilərə açıdır. Orada gələcək nəsillərimiz Həmədan eşşəyi, ölü Hindistan camışı, Qarabağ atı, Sibir mamontu, Avstraliya dəvəquşusu, Antarktida pinqvini ətindən dönerlər yeyərək həm biologiyayı, həm coğrafiyanı öyrənir, həm də xəstəliklərə davamlı, əsl xüsusi təyinatlı kimi böyüyürlər.

Yeri gəlmişkən, dünən “Kəpəz”in afrikalı futbolçusunda Hepatit B virusu olduğu açıqlandı. Hətta prokurorluq AF-FA-ya müraciət göndərmişdi ki, niyə belə edirsiniz, camaatı yoluxdurursunuz. Bəs cavab nə oldu? Deyir, “əmicanı, qorxusu yoxdur”, bu futbolçudakı hepatit başqalarına yoluxmur.

Gör nə qədər nadir virusdur! Bütün dünyada elmə məlum olan ilk yoluxmaz Hepatit B virusu bizdə aşkara çıxdı. Təbrik edirəm, gələn il tibb üzrə Nobelet təqdim edin.

Ola bilsin həmin futbolçu məktəbli dönəri ilə böyümüşdür. Ya da Anar müəllimin qahımlarından biridir.

Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin oktyabrın sonlarında Brüsseldə keçirilməsi planlaşdırılan görüşünün baş tutmaması ilə İrəvan yeni yalan kampaniyası başladı. Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan bildirib ki, görüş Azərbaycanın təqsiri ucubətindən baş tutmayacaq. Onun fikrincə, Azərbaycan sərt mövqeyi səbəbindən Qərbin gözündə əlverişsiz vəziyyətə düşüb və “Bakıda narahatlıq yaranıb”.

O həqiqətdir ki, son bir ayda Avropa Parlamenti, AŞ PA və Al ölkələri anti-Azərbaycan qətnamələri qəbul edib. Amma Qərbin Azərbaycana təzyiqləri ölkəmizin Ermənistanla fərqli olaraq müstəqil xarici siyasət yürütməsinə gətirib çıxarıb. Ermənistanla sorosçuların və rotşildlərin təmsilçisi olan Nikol Paşinyan onların maraqlarına xidmət etdiyi halda, Azərbaycanın dövlət rəhbəri İlham Əliyev dövlət siyasəti və dövlət strategiyasını məhz ölkənin təhlükəsizlik maraqlarına əsasən həyata keçirir. Bəli, bu, Qərb tərəfindən xoş qarşılanmır.

Ermənistandan fərqli olaraq Azərbaycan Qərbin təhlükəsizlik sistemində inteqrasiya ilə bağlı prosesin süni şəkildə sürətləndirilməsində maraqlı deyil. Azərbaycan regionla bağlı müəyyən geosiyasi problemlər kontekstindən hərəkət edir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan hərbi-siyasi bloklara qoşulmayan dövlətlərin birliyində təmsil olunur. Qərbin Azərbaycan üzərində təzyiqlərində bu amil xüsusi yer tutur. Bu məsələdə digər amil isə Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətləridir. Çünki Qərbin ısrarlı mövqeyinə baxmayaraq, Azərbaycan Rusiyaya qarşı tətbiq olunan sanksiyalara qoşulmayıb. Azərbaycan Rusiya üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan logistik mərkəzə çevrilib. Sadalanan bu kimi amillər təbii ki, Qərbin Azərbaycana təzyiqlərinin artmasına səbəb ola bilər. Amma Azərbaycanın İrəvanın iddia etdiyi kimi, guya təzyiqlər səbəbindən Brüssel görüşündən imtina etməsi yalandır. Ermənilərin əlbəttə ki, indi bütün ümidləri Azərbaycan-Qərb qarşılıqlı maraqların yaradılmasına yönəlib. Hər yerdə Azərbaycandan şikayət edir, Qarabağda guya məcburi köçürülmə olduğunu iddia edirlər. Bəs Bakı həqiqətən Qərbin təzyiqlərindən narahatdırmı?

Ermənipərəst politoloq Sergey Markedonovun fikrincə, mümkündür ki, noyabr ayında da Brüssel görüşü ilə bağlı problemlər yaransın: “Moskvanın təşəbbüsü ələ keçirmək şansı var. Azərbaycanın imtina etməsi aydındır. Bakı demək olar ki, istədiyi hər şeyi aldı. Yalnız ərəzilər deyil. Erməni icması

Qərb-Azərbaycan münasibətləri: ermənilər sevinir, Bakı isə...

Ermənistanın indi bütün ümidləri ölkəmizə qarşı beynəlxalq təzyiq yaratmağa yönəlib - analitiklərin şərh

olmadan Qarabağı geri qaytardı”, - deyərək rus analitik düşündür.

“Razıyam ki, Ermənistan Azərbaycanı həm Rusiya, həm Qərblə üz-göz etməyə çox çalışıb. Birincisi alınmadı, yeni Bakı-Moskva münasibətlərini korlamaq üçün Qarabağda baş verən hadisələr fonunda müxtəlif tələlər qurmağa cəhd etsələr də, nail ola bilmədilər. İrəvan indi də arzulayır ki, Qərblə Bakının arasını vursun, sanksiyalar tətbiq olunsun, Azərbaycan Ukraynanı işğal edən Rusiyanın yanında dayanan bir dövlət kimi görünsün”. “Yeni Müsavat”a prosesləri şərh edən **siyasi təhlilçi Ramiyə Məmmədova** belə izah edir. O təklif edir ki, gəlin görək, Qərb deyəndə bizə qarşı hansı güc mərkəzləri nəzərdə tutulur: “Böyük Britaniya ilə problem yoxdur, hər şey göz qabağındadır, ABŞ-da hansısa ermənipərəst senatorlar hürürsə, bunu da Vaşinqtonun rəsmi mövqeyi adlandırmaq olmaz, İspaniya kimi dşsiz dövlətin Senatı hər hansı zibil yeşiyinə atılacaq qətnamə qəbul edirsə, heç vecimizə də deyil, Avropa təsisatlarının bəyanatları isə tövsiyə xarakterlidir, Almaniyaya gəlincə, nataraz vəziyyətdədir, açıq şəkildə mövqeyini bildirmir. Burada yalnız Fransa var, onun lideri Makron da Qranada sammitində bəyan etdi ki, Bakı ilə dialoq lazımdır, sanksiyalar gündəmdə deyil. Onun təsiri altında olan Kanada Ermənistanı dəstək verir ki, bu da bizə böyük ölçüdə narahatlıq yaratmır. Ona görə Qərb-Azərbaycan qarşılıqlı maraqların yaradılmasına yönəlib. Hər yerdə Azərbaycandan şikayət edir, Qarabağda guya məcburi köçürülmə olduğunu iddia edirlər. Bəs Bakı həqiqətən Qərbin təzyiqlərindən narahatdırmı?”

Analitik Elxan Şahinoğlunun görüşündən imtina ilə bağlı şərhinə görə, Brüsseldə oktyabrın 26-27-də Avropa İttifaqı liderlərinin sammiti də nəzərdə tutulub: “Avropa İttifaqı ölkələrinin liderləri Yaxın Şərqdəki münaqişəni müzakirə edəcəklər. Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel bildirib ki, liderlər xarici siyasətlə bağlı digər məsələləri, o cümlədən Priştina ilə Belqrad arasında münasibətləri, eləcə də Cənubi Qafqazdakı vəziyyəti müzakirə edəcəklər. Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin görüşünün baş tutmamasını bu sammitlə əlaqələndirmək olar”. **Politoloqun sözlərinə görə, Mişel ilin əvvəlindən Azərbaycan prezidenti ilə Ermə-**

nistanın baş naziri arasında görüşlər təşkil edib və bu görüşlər hansısa sammitlə əlaqələndirilməyib: “Şarl Mişel Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasındakı son görüşləri Avropa İttifaqının müxtəlif sammitlər çərçivəsində həyata keçirməyə çalışır. Fransanın liderliyə can atdığı həmin sammitlərdə isə Azərbaycan hədəf götürülməyə çalışılır, bu da rəsmi Bakının haqlı narazılığına səbəb olur”.

Siyasi icmalçı Asif Nərimanlının qənaəti budur ki, Toivo Klaarin (Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi - E.S.) açıqlamasına diqqət etdikdə səbəbləri görmək olar: “Brüssel təmsilçisi bəyan edir ki, “Al-nin məqsədi Qarabağ ermənilərinin öz “evlərinə” qayıtmasıdır” və onlar “Əliyevin iştirak etmədiyi Qranada görüşünü əsas götürərək, Brüsseldə Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin görüşünü təşkil etməyə çalışırlar”. Brüssel görüşündə Qranada da Azərbaycanın iştirakı olmadan qəbul edilən bəyanat irəli sürüləcək və bunun qəbuluna çalışacaq. Qranada bəyanatında Qarabağdan çıxan ermənilərin heç bir şərt olmadan geri qayıtması yer alır və bu, bölgədə erməni separatizminin yenidən baş qaldırması riskini yaradır. Çünki “heç bir şərt olmadan” qeydi Azərbaycanın qayıtmaq istəyən ermənilərə “vətəndaşlığın qəbulu” tələbinə qarşıdır. Əliyevin Fransanın təşəbbüsü ilə keçirilən həmin görüşdən imtinasının səbəblərindən birinin mətni öncədən hazırlanmış bu bəyanat olduğu istina edilməməlidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
 “Yeni Müsavat”

Tehranda Rusiya Federasiyası, Azərbaycan, Türkiyə, İran və Ermənistan XİN rəhbərlərinin iştirak etdiyi regional 3+3 platformasının ikinci iclasına Rusiya mediasında da maraq böyükdür.

Məlumdur ki, Azərbaycan və Türkiyə başçıları İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğan Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaşlıq üzrə danışıqların 2020-ci ilin sonunda 3+3 formatında aparılmasını təklif ediblər. Onların fikrincə, dialoqda Rusiya Federasiyası, Azərbaycan, Türkiyə, İran, Ermənistan və Gürcüstan iştirak etməlidir. Lakin rəsmi Tiflis Moskva ilə münasibətlərinin çətin olduğunu əsas götürərək bu təklifdən imtina edib. Buna baxmayaraq, formatın adı dəyişməz qalıb və onun çərçivəsində ilk görüş 2021-ci il dekabrın 10-da beş ölkənin xarici işlər nazirlərinin müavinləri səviyyəsində, Rusiyada keçirilib. Tehran görüşünün ardınca üçüncü görüş 2024-cü ilin birinci yarısında Türkiyədə keçirilməlidir.

İran paytaxtındakı görüşdə müzakirələr "Cənubi Qafqazda sülh, əməkdaşlığa və tərəqqiyə dönüş" mövzusunda olub. Danışıqların mərkəzi hissəsi Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin həllini əhatə edib. Bu barədə "Nezavisimaya qazeta" yazıb. Rusiya nəşrinin təhlilində qeyd olunur: tərəflər hesab edir ki, ABŞ və regional sabitliyi pozan digər Qərb ölkələrinin vasitəçiliyi ilə istənilən danışıqların nəticələri şübhə doğurur. "Qafqaz respublikalarının və onların qonşularının mövcud problemləri sülh yolu ilə müzakirə edə bildiyi regional platformanın formalaşdırılması mühüm vəzifədir". Postsovet Arazdımaları Mərkəzindən Stanislav Pritçin belə deyib. Ekspert bu danışıqlar yolunun İrəvanla Bakı arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasına gətirib çıxaracağını gözləmir, lakin qeyd edir ki, onlar etimadlı dialoqun qurulmasına kömək edir, bunsuz hər hansı sənədin imzalanması istənilən effektiv verməyəcək.

Qafqaz İnstitutunun rəhbəri Aleksandr İskəndəryan isə ATƏT-in Minsk Qrupunun bir neçə platformaya dağıldığını qeyd edib: "Rusiya, Avropa və Amerika platformaları. Onların hər birində Bakı ilə İrəvan arasında dialoq o qədər də yaxşı getmirdi. Bu baxımdan, Ermənistan Azərbaycanla problemlərinin müzakirə olunabiləcəyi başqa yer axtarır. İstənilən format o zaman uyğundur ki, o, artilleriya və puləmyotlardan imtina edərək

masa arxasında söhbətin xeyrinə olsun", - İskəndəryan vurğulayıb. **Azərbaycanlı politoloq İlqar Vəlizadə də onunla razılaşır:** "Cənubi Qafqazda hamı dinc dialoq qurmaq və regional təhlükəsizlik sistemi yaratmaq istə

da Ermənistanın və onun "ağa"larının məsuliyyətidir. Bölgəni qarışdırmaq istəyənlər daha çoxdur, nəinki barışdırmaq. Elə Kanadanın xarici işlər nazirinin Ermənistanla səfəri çərçivəsində Azərbaycanla sərhədə gəlməsi, Qarabağdan könüllü köçən ermə

sülh danışıqlarının aparılması üçün yox, aralarında qarşıdurma olan region dövlətləri arasında əlaqələrin normallaşdırılması, əməkdaşlıq və integrasiya platforması kimi irəli sürmüşdülər. Ancaq Qərbin regionda oynadığı destruktiv rol, sülhdənsə,

təhlükəsizliyi, sərhədlərinin toxunulmazlığı və üzərində suverenliyinin təminatıdır".

S.Aliyev bildirdi ki, sülh danışıqlarının əsas elementi kimi Qarabağda yaşamış hayların ora qaytarılması Ermənistanın gündəliyi deyil: "Bu gündəlik Azər

layırlar. Azərbaycan bu reallığı görür və ona da uyğun hərəkət edir".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı hesab edir ki, formatın adını dəyişməyə ehtiyac yoxdur: "Gürcülər gec-tez oraya qoşulacaq, qoşulmasa da elə bir ziyanımız olmayacaq. İndiki şəraitdə 3+3 formatı daha optimal görünür. Burada Türkiyənin yer alması maraqlarımıza tam cavab verir. Rusiya uzun müddət rəsmi Ankaranın vasitəçilik missiyasına qoşulmasına imkan vermədi. Paşinyan Türkiyənin iştirak etdiyi formatdan həmişə çəkinib. İndi həm Rusiya, həm də Ermənistan Türkiyənin artan nüfuzu ilə hesablaşır, onun yanında yer alırlar". **A.Nağı xatırladı ki, iki il əvvəl Prezident İlham Əliyev bu formatı təqdim etmişdi, Rəcəb Tayyib Ərdoğan isə dəstəkləmişdi:** "İndi bütün region dövlətləri Ərdoğanın təklifləri ilə hesablaşmalı olur. Böyük ehtimalla 3+3 formatı çərçivəsində sülh sazişinin layihəsi hazırlanacaq, mətn "Brüssel formatı" ilə razılaşdırılacaq, sonra imzalanacaq. Məntiqə, həmçinin prosesləri təhlil etməklə bu qənaətə gəlmək olar".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri Tural İsmayılov da bu formatla bağlı ümidlərin olduğu qənaətindədir: "Etiraf etmək lazımdır ki, 3+3 gələcəyi dəyişdirəcək formatlardır. Gələcəkdə bu formatın təşkilatı çevrilməsi ehtimalları çox böyükdür. Nəzərə almaq lazımdır ki, özəlliklə postpandemiya və müharibələr sonrası dövr üçün 3 xüsusa görə yeni əməkdaşlıq formatlarının əhəmiyyəti var: birincisi, iqtisadi alternativlər regional güclər üçün yeni nəfəslik deməkdir; ikincisi, yeni kommunikasiya və tranzit imkanları daha ucuz qiymətə daha rahat transferlərə səbəb olacaq; üçüncüsü, Qərb imperializmi təhdidlərini artırır, ona görə də yeni platformalar aktuallaşır". **T.İsmayılovun qənaətinə görə, Rusiya, İran və Türkiyənin bir çox hadisələrə fərqli mövqeləri var:** "İnandırıcı gəlmir ki, 3 ölkə hansısa yeni "Minsk formatı" yaratsın. Amma 3+3 çərçivəsində üçlü əməkdaşlığı dərinləşdirə bilərlər. İran hadisələrə rəşional yox, ideoloji yanaşır. Məhz buna görə də İran və Türkiyə münasibətlərində dərin əməkdaşlıq mümkün deyil. Amma şərtlər iki ölkənin müəyyən sahələrdə birliyi yarada bilər. Hər halda, İran və Türkiyənin yaxınlaşması Rusiya və Azərbaycan əleyhinə nələrsə səbəb ola bilməz. Bu baxımdan, bölgə ölkələrinin buna qarşı çıxacağını düşünmürəm".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Məsəvat"

İran və Türkiyənin olduğu yeni "Minsk Qrupu"

Kreml Bakı və Ankaranın ideyası əsasında formalaşan formatın "təkəri"ni ayrı səmtə yönəldə bilərmə?; ekspertlərdən fərqli yanaşmalar, maraqlı açıqlamalar

yir. Eyni zamanda Avropa İttifaqı və ya ABŞ-da deyil, regional platformada görüşmək daha yaxşıdır, çünki orada respublikalarımız müstəqil şəkildə gündəm formalaşdırabilir".

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan aprelin 25-də Tiflisdə keçirilən beynəlxalq tədbirdə yaxın zamanlarda Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalayacağına ümid etdiyini bildirib. Onu da etiraf edib ki, Azərbaycan və Türkiyə ilə yolların açılmasından ötrü sülh müqaviləsinə ehtiyac var. Amma N.Paşinyan yolların açılmamasına görə məsuliyyətindən, ölkəsinin yaratdığı maneələrdən bəhs etməyib, "oxu atıb, yayı gizlədib". Bundan əvvəl də Paşinyan sülh anonsu vermişdi, lakin hər dəfə gərginliyi tetikləyən davranışların şahidi olmuşuq. Brüssel görüşünün liderlər səviyyəsində baş tutmaması

nilərlə görüşməsi də gərginliyin artması istiqamətində növbəti addımdır. Zəngəzur dəhlizinin açılması üçün Ermənistanla təsir etməli olan dövlətlər Zəngəzurdan baş konsulluq açmaq yarışına giriblər, bu da bir reallıqdır.

Belə bir durumda Rusiya İran və Türkiyənin iştirakı ilə yeni "Minsk Qrupu"nu formalaşdırmaq istəyini ortaya qoya bilərmə? Konkretləşdirsək, Kreml Bakı və Ankaranın ideyası əsasında formalaşan formatın "təkəri"ni ayrı səmtə yönəldə bilərmə? Ümumiyyətlə, regionun həm də iki maraqlı ölkəsinin - İran və Türkiyənin birgə platformada hərəkəti Azərbaycanın və Rusiyanın maraqlarına nə qədər uyğundur?

Deputat Sahib Aliyev bu mövzuda "Yeni Məsəvat"a açıqlamasında öncə bunları söylədi: "Azərbaycanla Türkiyə 3+3 formatını

Azərbaycanla Ermənistan arasında qarşıdurmanın qalması və onun idarə edilməsində maraqlı olduqlarının getdikcə daha aydın nəzərə çarpması onlarla məsafəli davranışdan başqa ayrı yol qoymur. Bilirsiniz, Azərbaycan öz torpaqları üzərində suverenliyini demək olar ki, tam təmin etdiyindən biz artıq heç hara tələsmirik. Düzdür, 8 kəndimiz hələ də Ermənistanın işğalı altındadır. Amma qarşı tərəf də, ona havadarlıq edənlər də gözəl bilirlər ki, iki ölkə arasında şərti sərhəddəki indiki vəziyyətdənsə, həməndənlərin geri qaytarılması Ermənistanla daha çox əl verərdi. Yeni bu gün haylar sülhdə bizdən daha çox maraqlı olmalıdırlar. Amma təəsüf ki, qarşı tərəf subyektivliyini tam itirdiyindən hərəkətlərində biz hələ bunu görmürük. Ermənistan üçün hazırda ən önəmli olan özünün

baycanla Ermənistan arasında qarşıdurmanın həllindən, onun idarəsində maraqlı olanların Tayvo Klaar kimi "münasibətlər hələ bitməyib" deyənlərin, Şuşaya səfirlərini göndərməyənlərin Ermənistanla sındıqları gündəlikdir". **Deputat qeyd etdi ki, tərkibində kimlərin yer almasından asılı olmayaraq, Azərbaycanın yeni Minsk Qrupuna ehtiyacı yoxdur:** "3+3 formatına gəldikdə, əgər sülh istəyirsə, bu, Ermənistanla ikiterəfli danışıqları asanlaşdıran platforma rolunu oynaya bilər. Hər halda, fikrimcə, Azərbaycanın yanaşması belədir. Və nə qədər paradoksal görünərsə də, həmin platformada yer alan Rusiya ilə İran hazırda həm sülh, həm də mövcud regional realıqla razılaşmaq məsələsində ABŞ və Fransanın güclü təsiri altında olan Avropa Birliyindən daha konstruktiv təsir bağış

“Qara gün” üçün tədarük: azərbaycanlılar pulu necə saxlayır?

“Müəyyən bankların bağlanması insanların güvənini azaldır. Eyni zamanda Azərbaycanda depozitlərə 10 faiz vergi tətbiq olunur. Bu da xüsusilə az miqdarlı depozitlərə marağın azalmasına gətirib çıxarır”.

Bunu iqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərli Bakupost.az -a açıqlamasında bildirib.

O qeyd edub ki, bütün bunlara rəğmən, bank sisteminə hələ də kifayət qədər depozit var. Əhalinin banklarda 8 milyarddan çox depoziti mövcuddur ki, bu da heç də aşağı rəqəm deyil. N.Cəfərli qeyd edib ki, Azərbaycanda inzibati məzənnə sistemi olduğu üçün valyutada 5 ildən çoxdur ki, sabitlik var. Bu səbəbdən valyutaya yönələn yatırımlar azalıb. Məzənnə sabitliyi olduğu üçün əhali valyuta ilə depozit saxlamaqda maraqlı deyil:

“Qızılın qiyməti geosiyasi gərginlik zamanı artır, sonradan ucuzlaşır. Bu səbəbdən qızıl saxlamaq cəlbəedici deyil. Azərbaycanlıların ən sevdiyi yatırım növü daşınmaz əmlakdır. Təəssüf ki, bu sahədə ciddi qiymət artımı var. Ona görə də insanların çoxu daşınmaz əmlaka yatırım etmək istəyəndə Azərbaycanı seçmir. Daha çox Türkiyədən əmlak almağa üstünlük verir”.

Ünvanlı sosial yardımlar belə veriləcək - detallar

Sosial yardım alan ailə yardım üçün təkrar müraciət etdikdə...

Prezident İlham Əliyevin tapşırıqına əsasən, aztəminatlı ailələrin ünvanlı sosial yardıma əlçatanlığının artırılması, sosial yardımın təyinatı mexanizminin təkmilləşdirilməsi və yardımın təyin olunma meyarlarının yumşaldılması istiqamətində növbəti addım kimi Nazirlər Kabineti sosial yardımla bağlı qaydalarda yeni dəyişikliklər edib.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən verilən məlumata görə, aztəminatlı ailələrə dəstək məqsədi daşıyan dəyişikliklərə əsasən, sosial yardım alan ailə yardım üçün təkrar müraciət etdikdə tərkibi və yaşayış ünvanı dəyişməyib-sə, ailədə ailə başçısını itirməyə görə pensiya və ya müavinət alan varsa, ailədə I dərəcə əlilliyi olan ailə üzvü, II dərəcə əlilliyi olan iki və daha çox ailə üzvü varsa, eləcə də ailədə üç və daha çox uşaq varsa, ailənin maddi-məişət şəraitinin müayinəsi aparılmayacaq.

Ailə tərkibində ünvanlı yardımın dayandırılması və məbləğinin dəyişdirilməsinə səbəb ola biləcək hal baş verdikdə sosial yardım dayandırılır və ailənin ünvanlı yardım almaq hüququna müraciəti əsasında yenidən baxılırdı. Yeni dəyişikliklə bundan sonra ailədə yeni uşaq doğulduqda və ya övladlığa götürüldükdə, ailə üzvü vəfat etdikdə, ailə üzvü hərbi xidmətə çağırıldıqda və ya ehtiyata buraxıldıqda, əmək qabiliyyətli ailə üzvünün I dərəcə və ya 18 yaşınadək əlilliyi olan şəxsə, yaxud 8 yaşadək uşağa qulluq etmə müddəti başa çatdıqda və ailənin əmək qabiliyyətli 23 yaşadək üzvünün əyani təhsil müddəti başa çatdıqda sosial yardım dayandırılmayacaq və ödənişi davam edəcək.

Həmçinin ailənin gəlirlərində ünvanlı yardımın dayandırılması və məbləğinin dəyişdirilməsinə səbəb olan dəyişikliyə görə yardım dayandırılırdısa, bundan sonra ailənin müraciətinə ehtiyac qalmadan onun yardım almaq hüququna 15 gün ərzində e-sistem tərəfindən yenidən baxılacaq.

Ünvanlı sosial yardım proqramında aztəminatlı ailələrə dəstək məqsədli digər yeni dəyişikliklər də edilib.

Qışda ətin daha da bahalaşacağına dair məlumatlar yayılıb. İddia olunur ki, qiymət artımına səbəb ölkəmizdən kifayət qədər iri və xırdabuynuzlu mal-qaranın ərəb ölkələrinə satılmasıdır.

Ətin bahalaşmasının əsl səbəbi nədir?

Iqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli “Sputnik Azərbaycan”a bildirib ki, Azərbaycanda ətin qiymətinin bahalaşmasının səbəbləri çoxdur. Azərbaycandan mal-qaranın alınıb xarici ölkələrə aparılması qiymətə çox cüzi təsir edə bilər. Onun sözlərinə görə, əsas səbəb yem bazasının bahalaşmasıdır:

“Azərbaycana xaricdən mal-qara idxalı xeyli artıb. Gürcüstandan diri xırdabuynuzlu mal-qara alınaraq Azərbaycana gətirilir. Bahalaşmanın əsas səbəbi yem bazasının bahalaşması və yemin azalmasıdır. Örüş yerlərinin azalması da, buna təsir göstərir. Daha bir amil isə mal-qara istehsalçıları-nın özlərinin xərclərinin artmasıdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, mal-qara saxlayan fermerlər özləri də istehlakçıdır. Azərbaycanda digər məhsulların və xidmətlərin qiyməti bahalaşdıqda onlar da məcburdurlar ki, saxladıkları heyvanın satış qiymətini artırınsınlar. Ona görə də ətin qiyməti digər məhsullar bahalaşdıqca bahalaşır”.

N.Cəfərli onu da vurğulayıb ki, qışda ətə tələbatın artması səbəbindən qış aylarında ətin qiyməti yay aylarına nisbətən baha olur. Bu il də bu bahalaşma gözləniləndir.

Azərbaycana mal-qara idxalı artıb

Qiymət artımına səbəblərdən biri kimi iri və xırdabuynuzlu mal-qaranın ərəb ölkələrinə satılması iddia edilsə də, bu, rəsmi statistika ilə öz təsdiqini tapmır. Dövlət Statistika Komitəsinin açıqladığı statistikaya görə, Azərbaycandan ərəb ölkələrinə xırda və iribuynuzlu heyvan demək olar ki, ixrac

edilmir. Amma ümumilikdə ölkədə ət istehsalının və idxalının artması ətə olan tələbatın yüksəldiyini göstərir.

DSK-nın məlumatına görə, 2023-cü ilin yanvar-iyul aylarında ölkədə diri çəkiddə 327 min ton ət istehsal edilib ki, bu da illik müqayisədə 3,1 faiz çoxdur.

10 min başa yaxın iribuynuzlu mal-qara ixrac edilib və əsasən Azərbaycan, Gürcüstan, İran və Özbəkistana göndərilib. 2023-cü ilin birinci yarısında Rusiyadan Azərbaycana 3 milyon 793 min dollar dəyərində 47 min 636 baş diri qoyun idxal edilib. Keçən ilin müvafiq dövrü

lar və ya 37% artaraq 3 461,52 min dollara çatıb. Cari ilin 6 ayında Gürcüstandan 1 baş diri qoyunun Azərbaycana idxalı 91 dollara (155 manata) başa gəlib. Beləliklə, Gürcüstan ilə müqayisədə Rusiyadan idxal 12 dollar ucuz başa gəlib. Xatırladaq ki, 2022-ci ildə Rusiya-

Ətin bahalaşmasında “ərəb barmağı”

İddia olunur ki, qiymət artımına səbəb ölkəmizdən kifayət qədər iri və xırdabuynuzlu mal-qaranın ərəb ölkələrinə satılmasıdır

Həmin dövrdə xaricdən Azərbaycana ümumilikdə 46 milyon 941 min dollar dəyərində 24 min 282 ton ət getirilib. Bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə miqdar baxımından 3 faiz, dəyər baxımından isə 18 faiz çoxdur. Qeyd olunub ki, Azərbaycana ixrac edilən məhsulun ümumi dəyəri illik ifadədə 4, 42 milyon dollar və ya 47%, həcmi isə 281 ton və ya 7,6% artıb.

Rusiyadan idxal daha sərfəlidir

Dağıstan Respublikası Hökumətinin sədri Əbdülmüslim Əbdülmüslimov da mətbuata açıqlamasında bildirib ki, bu il

ilə müqayisədə Rusiyadan diri qoyunların idxalı say baxımından 5 dəfəyə yaxın, dəyər baxımından 4,8 dəfə artıb. Rusiyadan ölkəmizə 1 baş diri qoyunun idxalı 79 dollara (135 manata) başa gəlib. Gürcüstandan isə 2023-cü ilin yanvar-avqust ayları ərzində Azərbaycana 13,77 milyon dollar dəyərində 3 980,90 ton canlı iribuynuzlu mal-qara ixrac edib. Bu barədə Gürcüstanın Milli Statistika İdarəsinin hesabatında bildirilib.

Bu il Gürcüstanın Azərbaycana ixrac etdiyi canlı iribuynuzlu mal-qaranın hər bir tonu üçün ödənilən məbləğ 933 dol-

dan Azərbaycana 1 milyon 310 min dollar dəyərində 16 min 523 baş diri qoyun idxal edilib. 2022-ci ilin ilk 8 ayı ərzində isə Gürcüstan Azərbaycana 9,355 milyon dollar dəyərində 3 699,77 ton canlı iribuynuzlu mal-qara ixrac edib.

Ekspertlərin qənaətinə görə, Azərbaycana mal-qara idxalı artsa da, həmin ətlərdən dövlət müəssisələrində istifadə edildiyindən, bu bazarda ətin qiymətinə təsir göstərmir. Çünki ət bazarında daha çox yerli istehsal olunan mal-qara kəsimindən istifadə olunur.

□ “Yeni Məsəvat”

Bakı metrosunun yeni stansiyası nə vaxt açılacaq?

Bakı metrosunun Bənövşəyi xəttin layihə adı “B-04” olan stansiyasında sənişin platformasının və digər əsas konstruksiyaların armatur-beton işləri artıq başa çatdırılıb.

“Report”-un məlumatına görə, bunu “Bakı Metropoliteni” QSC-nin mətbuat xidməti və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbə-

sinin rəhbəri Bəxtiyar Məmmədov deyib.

Onun sözlərinə görə, əsas işlər ərazinin relyefindən asılı olaraq, 29-31 metr dərinlikdə yerləşən 4-cü səviyyədə gedir: “Məhz bu səviyyədə gözlənilirdi ki, inşaatçılar hidrogeoloji sürprizlərlə qarşılaşıblar. Sızıntı halında olan yeraltı su mən-

bəyində axıntının sürəti və həcmi qəfildən yüksəlib. Yaranmış vəziyyətin aradan qaldırılması bacarıqlı və təcrübəli mütəxəssislər sayəsində mümkün olub. Nəticədə, yeraltı suxurların şil-taqlığının qarşısı uğurla alınıb”.

O bildirib ki, stansiya ərazisində qurunt sularının həcmi çox olduğundan 3 su anbarı ti-

kilib. 167,6 m uzunluqda 4-cü səviyyənin döşəmə səthi betonlanıb və sənişin platforması tikilib.

Metropoliten rəsmisi qeyd edib ki, yeddi vaqonlu qatarların qəbul ediləcəyi platformanın və həmin hissənin uzunluğu 144 m olacaq: “Yol novlarının betonlanması da bu işlərə paralel olaraq aparılır. Burada izolyasiya məqsədilə membrandan istifadə edilib. Stansiya boyunca dəmir yolu xəttinin çəkilməsi üçün səthin normativ hədlərdə betonlanması da yekunlaşdırılıb. Qeyd edək ki, burada da “Bakı Metropoliteni” QSC-nin özünün istehsalı olan dəmir-beton bloklardan istifadə olunacaq. Yolun inşası başa çatdıqdan sonra bütün tunel boyunca qatarların hərəkətini təmin edən sistemlərin və yol infrastrukturunu üzrə işlərin növbəti mərhələsinə başlanılacaq”.

B.Məmmədov vurğulayıb ki, stansiyada quraşdırılacaq 4 ventilyatorun Rusiyadan, 17 eskalatorun isə Almaniya-dan gətirilməsi prosesi yekunlaşdırılıb: “Daha iki eskalator əvvəlki dövrdə paytaxta gətirilmişdi. İlin sonuna qədər 3 liftin də Bakı Metropoliteninə çatdırılması gözlənilir. Beləliklə, stansiya quraşdırma və təchizat işlərinə də hazır vəziyyətə gətirilir”.

"Azərbaycana qarşı mümkün sanksiyalar məsələsi indi gündəmdədir. Kanada Cənubi Qafqazda baş verənləri diqqətlə izləyir və Ermənistanın ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşılacağını gözləyir".

qında bəyannaməsinə qarşı çıxmış çox az sayda ölkələrdən biri Kanadadır və Azərbaycanla qarşı ittihamlar səsləndirmək üçün mənəvi hüququnu çoxdan itirib. Kanadalı nazirin erməni icmasını məmnun etmək üçün Azərbaycana qarşı ittihamları əsassızdır.

mənzillərin qiyməti hər il orta hesabla 50-60% bahalaşır. Kanada iqtisadiyyatı pandemiya dönməndən bu günə qədər özünə gələ bilmir. Bu gün ölkənin xarici dövlət borcu onun Ümumi Daxili Məhsulu qədərdir. Bu, yetərinə ciddi və düşündürücü problemdir.

olması, Frankofoniya təsisatı çərçivəsində fransız "mədəni" müstəmləkəçiliyinin təbliğatçısı kimi çıxış etməsidir. Digər tərəfdən, nəzərə almaq lazımdır ki, Melani Jolinin doğulduğu və uzun müddət yaşadığı Monrealda "Vrai changement pour Montreal" (Mon-

Türkiyə və Azərbaycanın sərhəd təhlükəsizliyi müzakirəsi

Türkiyənin İğdır şəhərində Türkiyə və Azərbaycan sərhədində görülməli təhlükəsizlik tədbirləri ilə bağlı görüş keçirilib.

Bu barədə "Anadolu" agentliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, İğdır valiliyində keçirilən görüşdə Türkiyə heyətinə vali Ercan Turan, Naxçıvan Muxtar Respublikasından gəlmiş heyətə isə polkovnik Bəhmən Babayev rəhbərlik edib. İclasda ortaq sərhəd təhlükəsizliyi məsələsi müzakirə olunub.

Toplantının sonunda B.Babayev E.Turana Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın fotolarının olduğu tablo hədiyyə edib.

Qarabağda aşkarlanan sursatların bir qismi 2021-ci il istehsalıdır

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra əraziyə baxış zamanı aşkar olunan "TOS-1A" odsaçan sisteminin raketlərindən bir qisminin 2021-ci ildə istehsal edildiyi müəyyən edilib.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Bundan başqa, bölgədə aşkar edilən "Kornet" və "Faqot" tank əleyhinə raket komplekslərinin idarə olunan raketlərdən bəzilərinin 2020-ci ilin sonunda bağlanmış müqaviləyə əsasən Ermənistan tərəfindən istehsalçıdan birbaşa, bəzilərinin isə üçüncü dövlət vasitəsilə satın alınaraq Qarabağa gətirildiyi müəyyən edilib.

Bu faktlar lokal xarakterli antiterror tədbirlərinə qədər Ermənistandan Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə Laçın yolu vasitəsilə qanunsuz hərbi daşımaların həyata keçirildiyinin əyani sübutudur.

Antiterror tədbirləri zamanı ən çox bu nazirliyə kiberhücumlar olub

Azərbaycanın müxtəlif informasiya strukturlarına kiberhücumlar dayanmır, 7/24 daima hər gün, hər saat olur.

Bunu "Critical Infrastructure Defence Challenge 2023" tədbirində Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin (XRİTDX) idarə rəisi Tural Məmmədov deyib.

O qeyd edib ki, bununla bağlı mütəmadi statistikalarda təqdim edilir: "Kiberhücumların konkret olaraq hansı ölkələrdən olmasını İP-dən aydınlaşdırmaq çətinidir. Çünki bunlar anonimləşdirilib, saxtalaşdırılır. Bu hücumların formatına, istiqamətlərinə diqqət etsək, eyni zamanda, edilən analizlərə əsasən onların çoxunun qonşu ölkələrdən təşkil olunmuş olduğu müəyyən edilir. Xidmətimiz hücumlara qarşı 7/24 monitoring həyata keçirir və dövlət qurumlarının informasiya sistemlərinin mühafizəsi üzərində aktiv çalışır".

T.Məmmədov qeyd edib ki, aktivlik dövrünə uyğun olaraq müxtəlif dövlət qurumlarının sayına kiberhücumlar ola bilər: "Müharibə, antiterror tədbirləri zamanı Müdafiə Nazirliyinin və Prezident İlham Əliyevin rəsmi sahifəsinə kiberhücumlar olurdu. Eləcə də, kritik infrastrukturlara qarşı kiberhücumlar da müşahidə edilir. Bunların arasında banklar və digər strukturlar da olur. Eyni zamanda, vətəndaşlara da kütləvi mesaj, dezinformasiya vasitələrinin ötürülməsinin şahidi oluruq".

Azərbaycana durbünlə baxan Kanada bizə niyə dil uzadır?

Vaxtilə BMT-nin yerli xalqların hüquqları haqqında bəyannaməsinə qarşı çıxmış ölkə Azərbaycana qarşı ittihamlar səsləndirmək üçün mənəvi hüququnu çoxdan itirib

Bunu Kanadanın xarici işlər naziri Melani Coli Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla birgə mətbuat konfransında bildirib. "Azərbaycana qarşı mümkün sanksiyalar məsələsi indi müzakirə olunur. Kanada həmçinin Azərbaycan hökumətini bu yaxınlarda Dağlıq Qarabağdan didərgin salınmış ermənilərin geri qayıtmaq hüququna hörmət etməyə və xoşməramlıqla əlaməti olaraq Dağlıq Qarabağa humanitar yardımın maneəsiz çıxışını təmin etməyə, habelə onların təhlükəsiz qayıtmasını təmin etməyə çağırır", - deyər Kanadanın xarici işlər naziri bildirib. Nazir deyib ki, 60 mindən çox erməni əsilli insan Kanadanı vətəni hesab edir. Kanadanın xarici işlər naziri oktyabrın 26-da Cermux bölgəsində yerləşən erməni hərbi mövqelərinə baş çəkib və bu ərazidə Azərbaycanla sərhəddə vəziyyətlə tanış olub.

"Kanadanın Azərbaycanla təhdid dilində danışıması olduqca yanlışdır və heç bir tərəfə uğur gətirə bilməz". Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Kanadanın xarici işlər naziri Melani Jolinin bəyanatına dair şərhində bildirilir. Qeyd edilib ki, Kanada nazirinin bölgədəki vəziyyətdən xəbərsiz şəkildə nümayiş etdirdiyi qərəzli mövqe tamamilə əsassızdır.

Qeyd edək ki, Kanadanın xarici işlər naziri davamlı olaraq Azərbaycan əleyhinə mövqe sərgiləyir. Vaxtilə BMT-nin yerli xalqların hüquqları haqqında

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında dedi ki, Kanadanın Azərbaycan əleyhinə aparmaq istədiyi kampaniya Fransanın Azərbaycana yönəlməmiş ədalətsiz ermənipərəst siyasəti ilə eynidir: "ABŞ və Avropa Birliyindən sonra Kanadanın bizim üstümüzə bu şəkildə gəlməsi bir qədər siyasi təxəkkül və sanki "mən də varam" deyib özünü yada salmaq kimi görünür. Əks halda, dünyanın başqa bir qütbündə, Azərbaycandan min kilometrə uzaqda yerləşən, demokratiyanı həmcinslərin evliliyi kimi dəyərləndirən bir dövlətin Cənubi Qafqazda nə marağı ola bilər? Kanadanın xarici işlər nazirinin Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi fikirlər Kanada hökumətinin Azərbaycana münasibətinin ifadəsidir. Vaxtilə fransız və ingilis koloniyaları kompleksi kimi formalaşmış, kiçik bir dövlətçilik tarixi və bu gün də rəsmi rəhbəri İngiltərə monarxiyası olan bir dövlətin hökumətinin belə boş siyasi gedişlər əvəzinə öz ölkəsinin iç problemləri ilə məşğul olması daha yaxşı olardı. Kanada hökuməti hər il xaricdən 500-600 min miqrant dəvət etməklə, ölkəsindəki demoqrafik vəziyyəti balanslaşdırmağa, işçi qüvvəsi çatışmazlığını aradan qaldırmağa çalışsa da, bu gün bu ölkədə sürətlə baş verən bahalaşma üzündən əhali ölkəni kütləvi şəkildə tərk edir. Son bir neçə ildə Kanadada

Gerçek olan budur ki, Kanadanın bugünkü hökuməti onun iç problemlərini çözmək iqtidarında olmadığından, yerli əhalinin diqqətini daxilə gedən anormal proseslərdən yayındırmaq üçün ölkədə yaşayan 60 min ermənin "çağırışına qulaq asıb", Qarabağda yaşamış ermənilərin hüquqlarını müdafiə etməyə qalxıb. Bu qədər erməni Kanadanın ümumi əhalisinin 0,01%-dən bir qədər çox olan bir toplumdur. Bu toplumun "maraqları xatirinə" Qafqazın ən qüdrətli ölkəsinin üzərinə kəkələnmək Kanada hökumətinə nə vəd edə bilər? Bunlar hamısı ucuz oyun və siyasi şoudan başqa heç nə deyil.

Prezident İlham Əliyev ağıllı siyasi gedişlərlə Makronun anti-Azərbaycan siyasətini onun başına necə yıxdısa, Kanada kimi bu bölgəyə heç bir aidiyyəti olmayan bir ölkənin hökuməti də layiqli cavabını alacaq".

BAXCP sədrinin müavini, siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli kanadalı nazirin bu mövqeyində təəccüblü heç nə görmür: "Kanadanın xarici işlər naziri Melani Joli fransız əsilli kanadalıların böyük üstünlük təşkil etdiyi Kvebek əyalətində, Monreal şəhərinin Akhuntsiç şəhərində doğulub. Milliyyəti fransızdır və onun Emmanuel Makronla eyni "ağızdan" danışmasının səbəblərindən biri də budur. Digər səbəb, Jolinin daha öncə Kanadanın turizm, rəsmi dillər və Frankofoniya naziri

realda dəyişiklik) partiyasını təsis edib və 2013-cü ildə mərcəsinə qatılıb, lakin ikinci nəticə göstərilib. Qeyd edim ki, Monrealda 22 mindən çox erməni əsilli Kanada vətəndaşı yaşayır. Şəhərdə təkəcə Monrealin erməni icmasını deyil, Kanadadakı bütün erməni icmalarını idarə edən iki erməni dini mərkəzi yerləşir: Kanada erməni kilsəsinin yeparxiyası və Erməni Apostol Kilsəsinin Kanada yeparxiyası. Bundan başqa, Monrealda bir neçə erməni katolik və yevangelist kilsəsi fəaliyyət göstərir. Monrealda yaşayan ermənilər əsasən maliyyə sektorunda və hüquqi xidmətlər sahəsində çalışırlar. Qeyd edim ki, Melaninin atası Kanada Liberal Partiyasının Kvebek əyaləti üzrə komitəsinin maliyyə departamentinin rəhbəri olub. Melaninin yolu isə ermənilərin rəhbərlik etdiyi hüquq şirkətlərinin, ən yaxşı halda dəhlizlərindən keçib. Bütün bunları nəzərə alsaq, Melani Jolinin aşırı ermənipərəstliyinin səbəblərinin, sadəcə, Kanadanın xarici siyasəti ilə bağlı olmadığını müəyyən edə bilərik. O ki qaldı Melani Jolinin Ermənistandakı sərəməmləmələrinə, bütün bunlara məşhur "İt hürər, karvan keçər" el məsələlimiz kontekstindən yanaşmaq lazımdır. Kanada global proseslərdə "orta dərəcəli" oyunçulardan biridir və Qərb siyasətinin "yumşaq güc" tərəfini təmsil edir. Kanada 7 illik müharibədən və Böyük Britaniyaya birləşməzdən öncə Fransanın müstəmləkəsi olub. 1960-1970-ci illərdə Kvebekdə Fransa tərəfindən stimullaşdırılan separatizm yenidən baş qaldırıb və bütövlükdə ölkə üçün ciddi problemlərə yol açıb. Hazırda əhalisinin 95%-i fransız dilində danışan Kvebekdə separatizm yenə də əvvəlki kimi güclüdür. Melani Jolinin yüksək siyasi vəzifələrə, məhz separatizm faktorunun yumşaldılmasına xidmət edən faktorlar üzərindən gətirildiyini nəzərə alsaq, onun erməni separatizmini dəstəkləməsində təəccüblü heç nə yoxdur".

□ Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Sahibə Qafarova TBMM başqanı ilə görüşdü

Azərbaycan Milli Məclisinin sədi Sahibə Qafarovanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Türkiyə Böyük Millət Məclisində (TBMM) olub.

Bu barədə TBMM sədri Numan Kurtulmuş "X" da yazıb. O bildirib ki, Türkiyə və Azərbaycan "iki dövlət, bir millət" anlayışı ilə bütün sahələrdə olduğu kimi, parlamentlərarası əlaqələrdə də əməkdaşlığı davam etdirir.

N.Kurtulmuş S.Qafarova ilə görüşü barədə bildirib ki, iki ölkə arasındakı əməkdaşlığı, regiondakı durumu müzakirə edəblər. Onlar bölgədəki problemlərin tədricən həll olunduğunu vurğulayıblar.

"Həmçinin Türkiyənin bütün platformalarda qardaş Azərbaycanın yanında olduğunu vurğuladıq. Can Azərbaycanla əməkdaşlığımız daim davam edəcək", - N.Kurtulmuş əlavə edib.

Müsəvat başqanı olmaq istəyənlərin adları

İsa Qəmbər namizədliyini irəli sürməyəcək

"Müsəvat Partiyasının başqanı seçkilərinə qatılmaq fikrim yoxdur". Bu barədə Müsəvat Partiyasının sabiq başqanı İsa Qəmbər SR internet telekanalına müsahibəsində bildirib. İsa Qəmbər qeyd edib ki, 2024-cü ildə keçiriləcək başqan seçkilərinə qatılmayacaq: "Müsəvat 2000-ci illərin əvvəllərində partiya nizamnaməsinə bir nəfərin iki dəfədən artıq başqan olmamağını tələb edən dəyişiklik edib. Zəmanında bu qaydaya mən əməl etmişəm, indi də Arif Hacılı əməl etmək üzrədir. Mənim seçkilərə qatılmaq fikrim yoxdur. Namizədliyimi irəli sürməyəcəyəm".

"Yeni Müsəvat"ın əldə etdiyi məlumatda isə deyilir ki, Müsəvat Partiyasının gələn il keçiriləcək qurultayına hazırlıq işləri başlayıb. Rayon təşkilatlarında konfranslar keçirilir. Məlumatda deyilir ki, Müsəvatın budəfəki qurultayı da başqan seçkiləri səbəbindən gərgin mübarizə şəraitində keçəcək. Artıq indidən bunun işartıları görünməkdədir. Başqan postuna iddialılar sırasında Müsəvat Məclisinin keçmiş sədri Arzu Səmədəylinin, Müsəvat Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlının, Müsəvat Məclisinin hazırkı sədri Nüşabə Sadıxlının və Müsəvat Partiyasının Divan üzvü Rəzəm Əmiraslanlının adı çəkilir. Bu şəxslərdən bəzilərinin iddialarını indidən ortaya qoyduqları və hətta müsəvatçılar arasında təbliğatlarının da aparıldığı verilən xəbərlərdəndir. Şübhəsiz ki, adıçəkilən Müsəvat funksionerlərinin partiyanın üzvləri arasında nüfuzları var. Lakin onlar hər şeyi təbii axarına buraxmaq fikrində deyillər. Təbliğata başlamaları da bununla əlaqədardır. Müsəvatda kimin başqan seçkilərindən qalib çıxmasında təbii ki, İsa Qəmbərin mövqeyi də xeyli dərəcədə təsirini göstərən faktorlardandır. İlk məlumatlara görə, İsa Qəmbər hazırda növbəti başqan kimi görmək istədiyi barədə açıq fikrini hələ ifadə etməyib. Hazırkı başqan Arif Hacılinin isə Gülağa Aslanlı namizədliyini verəcəyi halda onu müdafiə edəcəyi deyilir. Arif Hacılinin başqanlıqına bir zamanlar dəstək vermiş İsa Qəmbərin növbəti başqan seçimlərində Arif Hacılinin namizədini müdafiə edib-etməyəcəyini isə zaman göstərəcək.

Qeyd edək ki, 2014 və 2019-cu illərin qurultaylarında Arif Hacılı başqan seçilib. Nizamnaməyə görə, qurultay 4 ildən bir çağırılır. 9-cu qurultay 2019-cu il oktyabrın 13-də olub. Partiyanın 10-cu qurultayı 2023-cü ilin sonlarında keçirilməli idi. Lakin qurultay gələn ilə qalib.

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsəvat"

Respublikaçı Alternativ Partiyasının (REAL) sədri İlqar Məmmədov deyib ki, gələn il Azərbaycanda konstitusiyaya düzəlişlər üzrə referendum və növbədənəkar parlament seçkiləri keçiriləcək. Onun sözlərinə görə, gələn il hökumət proporsional qaydada seçki keçirmək istəyir. REAL sədri iddia edib ki, seçkidə partiyaların hamısı Yeni Azərbaycan Partiyasının səsinə "dışlayıb aparacaq". Bu da son nəticədə YAP-ın nəticəsini zəiflədəcək.

Qeyd edək ki, vaxtından əvvəl parlament seçkilərinin və konstitusiyaya düzəlişlər üzrə referendumun keçirilməsi uzun müddətdir gündəmədədir. Azərbaycan hökuməti bununla bağlı informasiyaları rəsmi təsdiq etməsə də, qarşıdakı aylarda belə bir qərarın veriləcəyi gözlənilir.

Bəs konstitusiyaya düzəlişlər üzrə referendum və vaxtından əvvəl parlament seçkiləri ölkəmizin siyasi həyatında hansı dəyişikliklərə səbəb olacaq? AYNA mövzunu siyasi partiya sədrləri ilə müzakirə edib.

Müsəvat Partiyasının başqanı Arif Hacılı AYNA-ya deyib ki, növbədənəkar parlament seçkilərinin və konstitusiyaya düzəlişlər üzrə referendumun keçirilməsi uzun müddətdir müzakirə olunur: "Bununla bağlı müxtəlif şayiələr gəzir. Rəsmi olaraq Azərbaycan hökuməti bunu təsdiq etmir".

A.Hacıliyə görə, 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı əldə olunan tarixi zəfərdən və lokal antiterror əməliyyatları zamanı ölkəmizin suverenliyinin tam bərpa olunmasından sonra iqtidarın imkanı və şansı var ki, real demokratik islahatlar aparsın: "Həm referendumda nəzərdə tutulan düzəlişlər ölkəmizin rifahına xidmət etsin, həm də demokratik parlament seçkiləri keçirilsin. Cəmiyyətdə bununla bağlı ciddi gözləntilər mövcuddur. Yaxşı olardı ki, Azərbaycan hakimiyyəti də buna adekvat reaksiya nümayiş etdirdir".

Başqan parlamentin hansı formada təşkil olunacağı barədə məlumatız olduğunu deyib: "Müxtəlif mülahizələr irəli sürülür. Bunlardan biri də proporsional seçki sisteminin bər-

İlqar Məmmədov

"Yeni parlament seçkisində YAP-ın səslerini" dışlayıb aparacaqlar"

REAL sədri iddia edib ki, parlament seçkisi olarsa, bu, hakim partiyayı zəiflədəcək - səbəblər

pası ilə bağlıdır. Hesab edirəm ki, belə bir addımın atılması ləbuddür. Əslində o zaman proporsional seçki sisteminin ləğvi qərarı əsassız idi. Siyasi partiyaların fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasına yönəlmişdi. Hansı ki, dünya təcrübəsinə istinad etsək, görürük ki, əksər ölkələrdə parlament siyasi partiyalardan formalaşır. Bəzi ölkələrdə isə tam şəkildə proporsional qaydada müəyyən edilir. Azərbaycanda siyasi partiyaların parlamentdəki rolunu artırmaq lazımdır".

A.Hacıli əlavə edib ki, parlament seçkilərində iştirakla bağlı qərarı seçkilər elan olunan sonra verəcəklər: "Hazırda bu məsələ müzakirə mərhələsindədir və indidən bu barədə hər hansı fikir bildirmək doğru olmazdır".

Azərbaycan Demokratik Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaləddin isə hesab etmir ki, gələn il həm referendum, həm də növbədənəkar seçkilər keçiriləcək: "Yalnız rəsmi qərardan sonra bu barədə mülahizələr yürütmək mümkün olacaq. İndiki halda isə bu barədə danışmaq mənasızdır".

ADP sədri proporsional

seçki sisteminin bərpasını labüd sayır: "Dünyanın heç yerində qanunverici orqan yalnız majoritar qaydada formalaşmır. Bizim parlament isə bitərəflərlə doludur. Konstitusiyaya referendumu və parlamentin tərkibinin dəyişməsi vacibdir. Ölkəmizin siyasi həyatına yeniliklər gəlməlidir. Siyasi partiyaların fəaliyyəti üçün münbit şərait yaradılmalıdır. Bunun üçün əsas addım demokratik islahatlar aparmaq və proporsional seçki sisteminin bərpa etməkdir".

Azərbaycan Xalq Partiyasının (AXP) sədri Pənah Hüseyn də konstitusiyaya referendumunun və növbədənəkar parlament seçkilərinin keçirilməsinin gözləndiyini qeyd edib: "Əslində bu barədə müzakirələr uzun müddətdir davam edir. Lakin rəsmi səviyyədə təsdiq olunmur. Belə bir siyasi qərar olarsa, təbii ki, biz də seçkilərdə fəal iştirak edəcəyik. Hesab edirəm ki, ölkədə dərin siyasi islahatlar aparılmalıdır. Bu baxımdan, konstitusiyaya düzəlişlər üzrə referendumun keçirilməsinə ciddi ehtiyac var.

Eyni zamanda siyasi partiyalarla bağlı müddəda da konstitusiyaya salınmalıdır.

"Parlamentə gəldikdə isə proporsional sistemin bərpası vacibdir. Hansı ki, bunun baş verəcəyi ehtimalları da yüksəkdir. Siyasi partiyaların rolunun artırılması baxımından bu qərarın verilməsi əvəzsizdir".

AXP sədrinin qənaətinə, bütün siyasi partiyalar seçkilərdə iştirak etməlidir: "Bunun üçün münbit şərait yaradılmalıdır. Açıq şəkildə qeyd etmək lazımdır ki, son illər atılan addımlar, verilən qərarlar dinamikdir və partiyaların cəmiyyətdəki rolunun artırılmasına xidmət edir. Bu siyasət bundan sonra da davam etməli və genişləndirilməlidir. Azərbaycan son illərdə mühüm tarixi hadisələr yaşayıb. 30 ildir düşmən tapdağında olan torpaqlarımız işğaldan azad edilib. Ölkəmizin suverenliyi tam şəkildə bərpa olunub. Hesab edirəm ki, Azərbaycan iqtidarının növbəti addımı siyasi islahatları dərinləşdirmək və demokratik mühiti təmin etmək olmalıdır".

□ "Yeni Müsəvat"

Qubad İbadoğlunun məsələsi müzakirə edilib?

Böyük Britaniya və Avropa İttifaqına üzv olan bir neçə ölkənin xarici işlər naziri azərbaycanlı həmkarları Ceyhun Bayramovla hazırda həbsdə olan Qubad İbadoğlunun məsələsini müzakirə edib.

Bu barədə Gununsesi.info-ya diplomatik mənbələrdən daxil olan məlumatda deyilir. Məlumatla görə, avropalı diplomatlar Q.İbadoğluna irəli sürülən ittihamların "inandırıcı olmadığını" Bayramovun diqqətinə çatdırıblar.

Qubad İbadoğlu Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin 204.1-ci (satış məqsədi ilə hazırlama, o cümlədən saxta pul və ya xarici valyuta əldə etmə və ya satma), 204.3.1-ci (eyni əməllər mütəşəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə) maddələri ilə ittiham

olunurdu. İndi isə istintaq iki ittiham üzrə Cinayət Məcəlləsinin 204.3.1 və 167-3.1 maddələri ilə

davam etdirilir.

İyulun 24-də Bakının Nərimanov Rayon Məhkəməsi

Qubad İbadoğlu barədə 3 ay 26 gün həbs-qətimkan tədbiri seçib.

Məhkumların bir neçəsinin məzuniyyətdə buraxılması ilə bağlı xəbərlər cəmiyyətin diqqətini cəlb edib. Bildirilir ki, məhkumları həbsxana əməkdaşları müşayiət etməyib. Onlar yaxınları ilə görüşüb, təqribən 7-8 gün onlarla birlikdə vaxt keçirdikdən sonra özləri də sərbəst şəkildə saxlanıldıkları həbsxanalara geri qayıdılar. Məlumat əsasən, indiyədək səkkiz nəfər məhkum ailə üzvlərini ziyarət edib və geri qayıdıb. Məlumatı Penitensiar Xidmətdən də təsdiqləyiblər.

Qanuna görə, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan məhkumlar hər il əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş ödənişli məzuniyyətdən istifadə hüququna malikdirlər: "Məhkumlar hər il məzuniyyət vaxtı cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin qərarı ilə cəzaçəkmə müəssisələrinin hüduqlarından kənara qısamüddətli səfər edə bilərlər. Cəzaların icrası Məcəlləsinə əsasən, məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində ilk dəfə qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayətlərə, habelə ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayətlərə görə həbs olunmuş məhkumlara yaxın qohumlarının ölümü və ya həyatı üçün təhlükə yaradan ağır xəstəliklərlə əlaqədar, yaxud məhkumlara və onların ailəsinə təbii fəlakətlər və digər fəvqəladə hadisələr nəticəsində əhəmiyyətli maddi zərər vurulduqda yalnız ölkə daxilində 7 gün müddətinə qısamüddətli səfərə getməsinə icazə verilə bilər.

Bu zaman gedib-gəlmək üçün sərf olunan vaxt iki gündən çox olmamaq şərti ilə nəzərə alınır. Qısamüddətli səfərə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırıldıqdan sonra məhkumun şəxsiyyətini və davranışını nəzərə almaqla icazə verir. Məhkumun cəzaçəkmə müəssisəsinin hüduqlarından kənarda olduğu vaxt cəzanın icrası müddətinə hesablanır. Məhkumun yol xərcini özü və yaxud qohumları ödəyir, ona cəzaçəkmə müəssisəsinin hüduqlarından kənarda oldu-

Məhbuslar məzuniyyətdə - bəs geri qayıtmasalar...

Ekspertlər hesab edir ki, bu qaydanın tətbiqi məhkumların islah olunması üçün vacib faktordur və geri qayıtmazlarsa...

ğu vaxt ərzində əmək haqqı verilmir. Eyni zamanda uşaq evlərində övladları olan qadın məhkumlara öz məzuniyyətləri vaxtı övladlarını qohumlarının himayəsinə verməsi və ya nəzarətsiz qalan övladlarını uşaq evlərinə yerləşdirməsi üçün 15 günə qədər qısamüddətli səfərə getməsinə icazə verilə bilər.

Bəs qayıtmasalar necə olacaq? Ümumiyyətlə, buna nəzarət mexanizmi necədir?

Vəkillər Kollegiyasının üzvü, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, bu hüquq bütün məhkumlara verilmir: "Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəkən-

lərə faktiki olaraq onsuz da nəzarət zəifdir. Az ağır, ehtiyatsızlıqdan cinayət törətmiş şəxslər ki var, onlara belə məzuniyyət verilə bilər. Əgər özlərini intizamı aparırsalar, rejim qaydalarına əməl edirlərsə, onlar nəzarətsiz olaraq buraxıla bilərlər. Tutaq ki, şəxsi ehtiyatsızlıqdan avtoqəza törədib hansısa cəza alıb, onu buraxırlar, o geri qayıtmır, bunun ehtimalı çox azdır. Geri qayıtmamaq onun aldığı cəzadan daha ağır cəza almasına səbəb ola bilər. Bir var qəddar cinayətlər törədiblər, onların qaçmaq ehtimalı daha çoxdur. İkincisi də, nəzarətin müxtəlif növləri var. Bu bir stimullaşdırma tədbiridir. İslah proseslərinə müsbət təsir edən amildir. Kim rejim qaydalarına əməl edir, is-

lahə meyllidir, o zaman onlara bu və ya digər stimullaşdırıcı tədbirlər təşkil edilir ki, buna müsbət baxıram".

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) yanında İctimai Şuranın sədri, "Konstitusiyaya" Araşdırmalar Fondunun rəhbəri Əliməmməd Nuriyev də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı. O dedi ki, Cəzaların icrası Məcəlləsinə cəzaçəkmə müəssisəsindən kənar səfərlərlə bağlı normalar da daxil edilib: "Bu o şəxslərə şamil edilir ki, onlar cəzanın üçdə birini çəksinlər. Qısa müddətdə, 7 gün müddətində yaxın qohumlarına gedə bilər, 2 gün də yol üçün vaxt verilir bilər. Bu, həmin 7 günə daxil edilmir. Bu həm də o məhkumlara tətbiq

edilə bilər ki, onlar nümunəvi davranış nümayiş etdirlsinlər. Eyni zamanda böyük ictimai təhlükəli olmayan, az ağır cinayətə görə və ehtiyatsızlıq səbəbindən edilmiş cinayətlərə görə ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəksinlər. Bu zaman onlara qısamüddətli məzuniyyət tətbiq edilə bilər. Əgər şəxs 18 yaşına çatıbsa, məzuniyyətə sərbəst şəkildə gedib-gələ bilər. Onları müşayiət etməyə ehtiyac yoxdur. 18 yaş tamam olmamış şəxslər isə ya valideyn nəzarəti altında, ya da həmin qurumun nümayəndəsinin onlara ayırdığı şəxslə gedə bilər. Bu, əslində müsbət haldır, məhkumlara motivasiya verir. Burada inam və etimad məsələsi var. Onlar məzuniyyətdən geri dönməsələr, yeni maddə ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilərlər. Bu onların vəziyyətini daha da ağırlaşdırır. Əgər məzuniyyətdə olan şəxs nəzarət altında yola salınacaqsas, yəni daha da kimsə izləyəcəksə, o zaman bu, məzuniyyət olmaz, inam və etimad olmaz. Görülən işin mahiyyətinə, fəlsəfəsinə ziyan dəyə bilər".

Ekspert əlavə edib ki, bu gün Penitensiar Xidmətdə gəniş islahatlar prosesi başlayıb: "Uzun müddət əvvəl bunun əsası qoyulub. Amma indi daha sürətli tətbiq edilir. Bu da onunla bağlıdır ki, Penitensiar Xidmətin rəhbərliyində dəyişikliklər baş verib. Öz işlərini peşəkar səviyyədə bilirlər.

Həm məzuniyyət hüququnun tətbiq edilməsi, eyni zamanda cəzaçəkmə müəssisələrində yaşayış şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı böyük işlər görülür. Tam keyfiyyətli ərzaqla təmin olunurlar. Bu da ona gətirib çıxarıb ki, artıq məhkumlar ailələrinə yük olmurlar. Əvvəllər onlara bağlamalar göndərilirdi. Amma indi məhkumlar yeməkanlarda yeməklərini yeyirlər. Çünki o yeməyin keyfiyyəti evdə bişirilən yeməkdən heç nə ilə fərqlənmir. Bu çox vacib bir məsələdir. Bu gün cəzaçəkmə müəssisələrində görüşlə bağlı məsələlərdə də neqativ münasibətlərə son qoyulub. Hər kəs rahat şəkildə gəlib öz qohumları ilə görüşə bilir. Bu zaman rüşvət almaq kimi neqativ hadisələr sıfıra endirilib. Sadəcə, şəxsiyyət vəsiqəsini təqdim etməklə rahat şəkildə öz yaxını ilə görüşəcəkdir. Bunlar hamısı kontaktsız, elektronlaşma proqramı təminatı ilə həyata keçirilir. Eyni zamanda məhkumlar ailə üzvləri ilə gün ərzində bir neçə dəfə telefon əlaqəsi yaradırdı ki, bu da 15 dəqiqə çəkirdi. Burada problemlər növbətlərlə bağlı yaranırdı. Heç də bütün məhkumlar bu hüquqdan tam istifadə edə bilmirdilər. Yəni də bununla bağlı proqram təminatı hazırlanıb. Məhkumlar yəni də proqram təminatı ilə, sim kart vasitəsilə istənilən vaxt ailə üzvləri ilə danışmaq imkanları əldə edir".

□ Afaq MİRƏYQI, "Yeni Müsavat"

Bakıda yaşayanlar niyə tez qocalır - səbəblər

Paytaxtın səs-küyü, ən müxtəlif problemlər də tez qocalmaya səbəb ola bilərmi?

Soyuq aylarda külək, şaxta, rütubətli hava və yağıntılar öz gözəlliyinə biganə qalmayan xanımlar üçün arzuolunmaz hallar yaradır. Həmin havada üz və əl dərisi, göz ətrafı, dodaqlar quruyaraq kobudlaşır, saçlar öz təravətini və canlılığını itirərək solğunlaşır.

Kosmetoloq Zeynəb Əliyeva mövzu ilə əlaqədar Mədiəpost-a açıqlama verib. O qeyd edib ki, iqlimin dəriyə mənfi təsiri çox olur: "Bakıda hava çox quru, küləkli və tozcludur. Ona görə Bakının iqlimində dəri 5-10 yaş daha tez qocalır, cansız olur. Belə iqlimdə qocalmanın qarşısını almaq üçün dəriyə qulluğu təxirə salmaq olmaz. Dəri incədir, onu qoruya bilməyəndə, belə iqlimdə tez qocalır. Amma hər kəs də dərisinə istədiyi qulluğu göstərəcək maddi imkana sahib deyil. Ona görə, iqlimin dəriyə mənfi təsiri çox olur. Azərbaycanca güclü nəmliendirici-

lər, bir də ləkə təmizləyicilər çox istənilir. Qadınlarda hormon balanssızlığı, qadın xəstəlikləri və endokrin problemləri çox olduğundan, ləkələr də, saç tökülmələri də çoxdur".

Bəs paytaxtın səs-küyü, ən

müxtəlif problemlər də tez qocalmaya səbəb ola bilərmi?

Mütəxəssislər qeyd edir ki, insanların tez qocalma səbəbləri təkcə irsiyyət deyil. Yaşlanmanın xarici təzahürlərinin meydana çıxmasına xarici

amillər, həyat tərzi və qidalanma güclü təsir edir. Böyük şəhərlərdə yaşayan, vaxtının çox hissəsini quru havalı ofislərdə keçirən, küçələrdə zərərli qazlarla nəfəs alan, kafe və restoranlarda dincələn insanlar, tə-

biətdə yaşayan, təmiz hava ilə nəfəs alan və tez-tez təbiətdə vaxt keçirən insanlara nisbətən daha tez qocalır. Kompüter arxasında oturmaq, fiziki fəallığın zəif olması, zərərli vərdislər, daimi stress, yorğunluq, yuxusuzluq sağlamlığa olduqca mənfi təsir edir.

Mövzu ilə bağlı sosioloq Lalə Mehralı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Doğrudur, Bakının rütubətli havası, küləyi var. Bu amillər ən pis halda dərimizə, fiziki göstəricilərimizə təsir edə bilər. Amma ümumiyyətlə, meqapolislərin, böyük şəhərlərin insan həyatına, psixologiyasına, mənəvi vəziyyətinə nə qədər təsir etdiyini böyük araşdırmalar apararaq, ortaya çıxarırlar. Böyük şəhərlərdə insanlar çoxdur, amma əksəriyyəti yalnızdır, ünsiyyət demək olar ki, aşağı səviyyədədir. Səbəb də odur ki, sosial platformalar inkişaf edib, virtual ünsiyyət növü geniş yayılmağa başla-

yıb. Yeni artıq böyük şəhərlərdə insanlar arasında birbaşa, canlı ünsiyyət minimum səviyyədədir. İndi insanlar bir-birindən uzaqda hal-əhval tutmağın tərəfdarıdır. Canlı şəkildə görüşüb, bir stəkan çay içmək yerinə, onlayn görüntülü söhbət edib, hal-əhval tutmağa çalışırlar.

Doğrudur, vaxt amili var. Böyük şəhərlərdə hamı işləyir, istirahətə, görüşməyə vaxt çatdırmaq bir qədər müşkül məsələyə çevrilib. Lakin insan istəyəndə hər şey üçün vaxt tapır, buna şərait yarada bilər. Beləliklə, böyük şəhərlərdə yaşayan, işləyən insanlar həftə sonları canlı görüşlər edə, qohumlar, dostlar, tanışlarla, bir süfrə arxasına yığıla bilərlər. İnsan birlikdə bir süfrə arxasında bir stəkan çay içməkdən aldığı mənəvi, psixoloji zövqü heç bir onlayn münasibətdən ala bilməz. Ona görə ki, canlı ünsiyyət insanın bütün enerji qapılarını açır.

Beləliklə, daha rahat, enerjili və daha uzunömürlü həyat üçün sosiallaşmaq, canlı görüşlər keçirmək lazımdır".

□ Xəlida GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi 23 oktyabrda etibarən İranda fəaliyyət göstərən bəzi şirkətlərdən ərzaqlıq kartof məhsulunun idxalına müvəqqəti qadağa qoyub. Səbəbsə həmin şirkətlərə məxsus məhsullarda karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmlərin aşkar olunmasıdır.

Agentliyin yaydığı məlumata görə, İrandan idxal olunan "Hame Fan Harifan Khedmat Gostar", "Shayan Sam Milad" və "Amin Tejarat Atlas Darya" şirkətlərinə məxsus ərzaqlıq kartof məhsulu partiyalarından agentlik əməkdaşları tərəfindən götürülən nümunələrdə karantin tətbiq edilən zərərli orqanizm - halqavari bakterial çürümə xəstəliyi ("Clavibacter michiganensis subsp. sepedonicus") və kartofun qonur çürümə bakteriyası ("Ralstonia solanacearum") aşkarlanıb.

Aşkar edilmiş faktla bağlı qanunvericiliyə uyğun müvafiq tədbirlər görülüb. 2023-cü il 23 oktyabr tarixindən etibarən qeyd olunan ixracatçıların ərzaqlıq kartof məhsulunun ölkəmizə idxalına müvəqqəti qadağa qoyulub və İranın aidiyyəti qurumuna müvafiq bildirişlər göndərilib.

Qeyd edək ki, bu, Azərbaycanı idxal olunan kartofda zərərli xəstəlik və bakteriyaların aşkarlanmasına dair ilk fakt deyil. Belə ki, bu ilin aprelində Belarusun "Sovxoz Dobrovoled", "Vosxod", "Üarevo" və "Maşpiheprod" şirkətlərinin məhsullarında zərərli xəstəliklər aşkarlanıb. AQTA həmin vaxt Belarusun Kənd Təsərrüfatı və Qida Nazirliyinə bildirişlər göndərərək baş verən uyğunsuzluqların araşdırılaraq nəticəsi barədə məlumat verilməsini istəyib. Qeyd olunanlara əsasən, Agentlik tərəfindən Belarusun adıçəkilən ixracatçıların Azərbaycanı məhsul idxalına 2023-cü il 5 aprel tarixindən müvəqqəti qadağa qoyulması qərara alınıb.

İrana gəlincə, bu ölkədən alınan kartofda da vaxtaşırı zərərvericilər və bakteriyalar aşkarlanır. Məsələn, 2021-ci ilin sentyabrında AQTA İrandan bir neçə partiya kartofun Azərbaycana idxalına qadağa qoyub. Həmin vaxt beş idxal partiyasının hər birində ölkə üçün potensial təhlükə törədə bilən karantin tətbiq edilmiş zərərverici (Phthorimaea operculella - kartof

İrandan kartof idxalı məhdudlaşdırıldı - qiymətlərə təsiri...

güvəsi tırtıl mərhələsində) aşkar edilmişdi. Nəticədə 120 tondan yuxarı məhsul məhv edilib.

AQTA-dan verilən açıqlamaya görə, bu ilin 6 ayında idxal olunan bitki və bitkililik məhsullarında aşkarlanan zərərli orqanizmlərlə bağlı ixracatçı ölkələrə 411 bildiriş göndərilib. Bildirişlərin 193-ü İrana, 87-si Belarusa göndərilib. Bu ölkələrin Azərbaycana kartof idxalında birgə payı 80 faizdən üstündür.

AQTA-nın bu ilin əvvəlində idxalçılara ünvanladığı xəbərdarlığa baxmayaraq, sahibkarlar zərərli məhsulların idxalını dayandırmırlar. Halbuki AQTA ölkəyə idxal olunan bitkililik məhsullarında aşkarlanan uyğunsuzluqlarla bağlı sahibkarlara xəbərdarlıq edib. Bildirilib ki, karantin tətbiq edilən zərərvericilərlə sırayətlənmiş məhsulların idxalını təkrar həyata keçirən şirkətlər və həmin şirkətləri sözügedən məhsullarla təmin edən xarici şirkətlərin bu kimi fəaliyyətləri ölkəmizdə bitki sağlamlığının təmin olunması üçün ciddi təhlükə yaradır. Agentlik bu kimi hallar aşkar olunduğu təqdirdə, həmin ölkələrdən bu məhsulların idxalına bö-tüvlükdə müvəqqəti məhdudiyyət tətbiq ediləcəyini bəyan edib.

İran və Belarusdan bir neçə şirkətin kartof idxalının qadağan olunması göstərir ki, idxalçılar AQTA-nın xəbərdarlığına əhəmiyyət

vermirlər...

Onu da bildirək ki, kartof Azərbaycanda ən çox istehlak olunan məhsullardan biridir. Faktiki olaraq, onun istehlak həcmi buğdadan sonra ikinci yerdə gəlir. Bu baxımdan, kartofun qiyməti əhalinin büdcəsində sanballı bir çəkiyə malikdir və onda baş verən dəyişiklik dərhal məişətdə hiss olunur. İrandan, Belarusdan idxala qadağaların qoyulması daxili bazarda qiymətlərə artırıcı təsir göstərə bilər. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, qarşıdan qış fəslə - idxal kartofuna tələbatın artdığı dövr gəlir, ölkədə yerli istehsal azalıb, onda bu təsirin xeyli yüksək ola biləcəyini söyləmək olar.

Rəsmi statistika Azərbaycanın kartofla özünü tam təmin edə bilmədiyini göstərir. Bu göstərici 89 faiz təşkil edir. Maraqlıdır ki, ölkədə istehsal olunan kartofun rəsmi statistikanın qeydə aldığı həcmi mövcud tələbatdan cüzi həcmdə az olsa da, nədənsə özünü təminat səviyyəsində bu, əksini tapmır. Belə ki, rəsmi ərzaq balansında ölkə əhalisinin illik kartof istehlakı 860-900 min ton civarında göstərilir. Daha 6,5-7 min ton qida məhsullarının istehsalına sərf edilir. Mal-qara və quş yemi üçün kartof istehlakı sürətlə artaraq 2022-ci ildə 67,2 min tona çatıb. İllik itkilər 65 min ton ətrafında dəyişir. Yeni faktiki istehlak itkilərlə birlikdə 2022-ci ildə 1 milyon

130 min ton təşkil edib. Ölkədə kartof istehsalı isə son illərdə 1 milyon tondan aşağı olmayıb. Belə ki, kartof əkinin sahələrində azalma olsa da, rəsmi statistikada ümumi istehsalın artması müşahidə edilir: 2019-cu ildə 56 921 hektar sahədən 1 milyon 4 172 ton, 2021-ci ildə 56 104 hektar sahədən 1 milyon 61 958 ton, 2022-ci ildə 54,7 min hektar sahədən 1 milyon 74,3 min ton kartof yığılıb. Bu halda, maraqlı mənzərə yaranır: ölkədə daxili istehlakdan cüzi az kartof istehsal olunur, amma ildə 100-150 min ton civarında kartof idxal edirik.

Bu vəziyyətin yaranmasının bir səbəbi sırf ixracat yönəlik fərsə kartof istehsalıdır. Azərbaycanda ildə 70-80 min ton arası fərsə kartof ixracı qeydə alınır. 2022-ci ildə kartof ixracı 78 301,42 ton (35 milyon 121,66 min dollar), idxalı isə 159 725,97 ton (41 milyon 788,31 min dollar) təşkil edib. Kartofu əsasən Belarus (6355,98 ton), Rusiya (45274,57 ton), Ukrayna (2931,7 ton), Gürcüstan (7882,8 ton), İran (41647,78 ton), Pakistan (24580,43 ton), Türkiyədən (31005,17 ton) idxal etmişik. Bu məhsulun ixracında Rusiya (73677,01 ton), Belarus (1886,25 ton) və Ukrayna (1413,85 ton) əsas yerləri tutub.

Çox qərəbədir ki, Dövlət Statistika Komitəsinin ərzaq balansında 2022-ci ildə kartof idxalının 211,8 min

Bu il ölkədə kartof istehsalı azalıb, olanı saxlamağa anbar tapılmır

ton təşkil etdiyi əksini tapıb. Xarici ticarət statistikasına isə toxumluq kartof da daxil olmaqla, kartof idxalı 197 min 687 ton olaraq göstərilir.

Bu mövsümdə Azərbaycanın kartof idxalından asılılığı daha da artacaq. Çünki bu il ölkədə kartof istehsalında son 10 ildə ilk dəfə azalma qeydə alınıb. Rəsmi statistikaya əsasən 2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanda 49,1 min hektar sahədən 981,9 min ton kartof yığılıb. Bu il kartofun əkin sahəsi 9,2 faiz, istehsalı 3,9 faiz azalıb. Rəsmi statistikaya inansaq, ötən il məhsuldarlıq 189 sentner/ha, bu il isə 200 sentner/ha təşkil edib. Lakin bu rəqəm ciddi şübhə doğurur. Belə ki, bu il Azərbaycanı düşən vaxtsız və həddən artıq güclü yağışlar əsas karofçuluq bölgələrinə məhsulun xeyli hissəsinin torpaqdaca çürüməsinə, ölələ il məhsuldarlıq 189 sentner/ha, bu il isə 200 sentner/ha təşkil edib. Lakin bu rəqəm ciddi şübhə doğurur. Belə ki, bu il Azərbaycanı düşən vaxtsız və həddən artıq güclü yağışlar əsas karofçuluq bölgələrinə məhsulun xeyli hissəsinin torpaqdaca çürüməsinə, ölələ il məhsuldarlıq 189 sentner/ha, bu il isə 200 sentner/ha təşkil edib.

Bu vəziyyətin yaranmasının bir səbəbi sırf ixracat yönəlik fərsə kartof istehsalıdır. Azərbaycanda ildə 70-80 min ton arası fərsə kartof ixracı qeydə alınır. 2022-ci ildə kartof ixracı 78 301,42 ton (35 milyon 121,66 min dollar), idxalı isə 159 725,97 ton (41 milyon 788,31 min dollar) təşkil edib. Kartofu əsasən Belarus (6355,98 ton), Rusiya (45274,57 ton), Ukrayna (2931,7 ton), Gürcüstan (7882,8 ton), İran (41647,78 ton), Pakistan (24580,43 ton), Türkiyədən (31005,17 ton) idxal etmişik. Bu məhsulun ixracında Rusiya (73677,01 ton), Belarus (1886,25 ton) və Ukrayna (1413,85 ton) əsas yerləri tutub.

Bu vəziyyətin yaranmasının bir səbəbi sırf ixracat yönəlik fərsə kartof istehsalıdır. Azərbaycanda ildə 70-80 min ton arası fərsə kartof ixracı qeydə alınır. 2022-ci ildə kartof ixracı 78 301,42 ton (35 milyon 121,66 min dollar), idxalı isə 159 725,97 ton (41 milyon 788,31 min dollar) təşkil edib. Kartofu əsasən Belarus (6355,98 ton), Rusiya (45274,57 ton), Ukrayna (2931,7 ton), Gürcüstan (7882,8 ton), İran (41647,78 ton), Pakistan (24580,43 ton), Türkiyədən (31005,17 ton) idxal etmişik. Bu məhsulun ixracında Rusiya (73677,01 ton), Belarus (1886,25 ton) və Ukrayna (1413,85 ton) əsas yerləri tutub.

2018-ci ildə İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığın İnkişafı Fondu ilə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi tərəfindən ölkədə meyvə-tərəvəz üzrə soyuducu anbar infrastrukturunun mövcud vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və bu sahədə inkişaf ehtiyaclarının müəyyənləşdirilməsinə dair birgə araş-

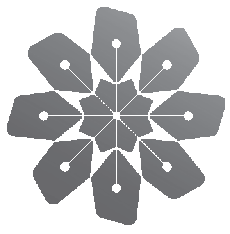
dırmalar aparılıb. Araşdırma nəticəsində respublikada ümumi tutumu 672 min ton olan 168 ədəd soyuducu anbar komplekslərinin olduğu, bu anbarlardan ümumi tutumu 503 min ton olan 143-nün meyvə-tərəvəz saxlanılması üçün nəzərdə tutulduğu, tutumuna görə ən böyük anbarların Abşeron (276 min ton), Quba-Xaçmaz (101 min ton) və Gəncə-Qazax (97.1 min ton) iqtisadi rayonlarında yerləşdiyi müəyyən edilib.

Eyni zamanda araşdırma nəticəsində ölkə üzrə ehtimal olunan anbar ehtiyacının həcmi 835 min ton olduğu, mövcud anbar tutumu və tələbatla görə mövsüm nəzərə alınmaqla, əlavə 287 min tutuma malik müasir tələblərə cavab verən, əsas etibarilə tərəvəz (kartof, soğan) və xurma üçün anbarların yaradılmasına ehtiyac olduğu müəyyənləşdirilib. SKIF bu ehtiyacı nəzərə alaraq, soyuducu anbarların yaradılması layihələrinə prioritet qaydada güzəştli kredit ayırmaq qərarı qəbul edib.

ATM-in rəhbəri Firdovsi Fikrətzadənin "Yeni Müsavat"a dediynə görə, son illərdə dövlət dəstəyi ilə ölkədə 400 min ton tutuma malik soyuducu anbar infrastrukturunu yaradılıb: "Bu, əsasən ixrac yönümlü məhsullar üzrə anbarlardır. Hesablamalarımıza əsasən bundan sonra idxalın, xüsusilə kartof idxalının əvəz olunması, toxumluq kartofun, qismən də soğan və sarımsağın saxlanması məqsədilə 300 min ton tutumunda soyuducu anbar infrastrukturunun yaradılmasına ehtiyac var".

Qeyd edək ki, kiçik fermerlər anbarlarda məhsul saxlamaq xərclərini qarşılaya bilmirlər. Anbar sahibləri onlara güzəştli qiymətlər tətbiq etmək üçün dövlətin onlara müəyyən sahələrdə güzəşt etməsini zəruri hesab edirlər. Belə güzəştlərdən biri kimi anbarların istehlak etdiyi elektrik enerjisi tariflərinin aşağı salınması qeyd olunur...

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

19-20

sentyabr tarixində antiterror tədbirləri nəticəsində Xankəndi, Xocalı, Xocavənd, Ağdərə erməni işğalından azad olundu. Artıq növbəti addım 30 illik həsrətdən sonra bu torpaqlara yenidən qayıtmaq və quruculuq işlərinə başlamaq olacaqdır. Bəs görəsən, bu ərazilərdə sosial-iqtisadi inkişaf baxımından hansı işlər görülməlidir?

Mövzu ilə bağlı keçmiş maliyyə naziri Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a dedi ki, otuz il işğal altında qalmış Qarabağ torpaqlarımızda on illər ərzində Azərbaycan Sovet Respublikasının büdcəsi hesabına yaradılmış sənaye və kənd təsərrüfatına aid demək olar ki, bütün müəssisələr və infrastruktur erməni vandalları tərəfindən darmadağın edilib. İşğala qədər bu ərazilər və erməni yaraqlılarının daima təhdidi altında qalmış - işğal altında saxlanılan ərazilərlə sərhəddə olan torpaqlarımızda ümumilikdə Azərbaycan iqtisadiyyatının 20%-dən çox payı itirilib. Bu ərazilərdə yalnız iqtisadiyyatla bağlı itkilərimizin ümumi mənzərəsini əks etdirən bəzi məlumatlara nəzər salmaq yetərlidir ki, erməni vəhşiliyinin miqyasını daha aydın təsvir edərkən.

İşğal illəri ərzində zəbt olunmuş ərazilərdə 311 kənd təsərrüfatı müəssisəsi, 145 yeni yaradılmış və müasir texnika ilə təchiz olunmuş üzümçülük-şərabçılıq sovxozları, 135 kolxoz və 31 təsərrüfatlararası müəssisə, 1365 avtomobil, 3425 əkin və qoşqu traktoru, 7296 hidroqurğu,

1200 km təsərrüfatlararası suvarma kanalları, 645,5 min ha kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlar, 185,5 min ha əkin yerləri, 40 min hektar bar verən cavan üzüm plantasiyaları tamamilə sıradan çıxarılmış və talan edilib. İşğala qədər həmin ərazilərdə hər il orta hesabla 79,4 min ton taxıl, 20,5 min ton pambıq, 324, 3 min ton üzüm, 23,5 min ton kartof, və digər bitkiçilik məhsulları istehsal edilirdi. İşğaldan sonra erməni quldurları bu ərazilərdə 313,1 min başdan çox iri buynuzlu mal-qara, o cümlədən 111,2 min baş inək və camış, 1 milyon 98 min qoyun və keçini qarət ediblər. Baş vermiş bu talan nəticəsində Azərbaycan iqtisadiyyatı hər il orta hesabla 20 min ton ət, 75,5 min ton süd, 846 ton illik heyvandarlıq məhsulları itirib.

İndi Azərbaycan hökuməti işğaldan azad edilmiş ərazilərdə misli görünməyən bərpa-quruculuq işləri aparır. Bu gün bu ərazilər nəhəng tikinti meydanını xatırladır. Həssas edirəm ki, yaxın 10 ildə biz Qarabağımızın məskunlaşması prosesini tam başa

Regionların inkişafı

YENİ **MÜSAVAT**
N 194(8330) 27 oktyabr 2023

İşğaldan azad edilən rayonlarda yeni istehsal müəssisələri yaradılacaq

Fikrət Yusifov: "Azərbaycan iqtisadiyyatı işğal illərindəki itkilərini artıqlaması ilə bərpa edəcək"

qatdırmaqla, onun müasir tələblərə uyğun yeni iqtisadi mənzərəsini yarada biləcəyik. Bu ərazidə yüzlərlə kiçik, orta və iri modern istehsal və emal müəssisələri qurulacaq. Bütün bunlar nəticə etibarilə regionun iqtisadiyyatının güclənməsinə və əhalinin məşğulluğunun yüksək səviyyədə təmin olunmasına və onun sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edəcək".

Ekspert əlavə edib ki, Azərbaycan hökuməti antiterror tədbirlərindən sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərdə də eyni quruculuq işlərini davam etdirəcək: "Bu gün Qərbin bəzi da-

irələri antiterror tədbirləri nəticəsində Qarabağ torpaqlarımızı könüllü tərk edib getmiş ermənilərin geri qaytarılması ətrafında manipulyasiya etməklə məşğuldur. Lakin gerçək olan budur ki, ermənilərin heç biri geri qayıdıb, o torpaqlarda yaşamaq istəməyəcək. Çünki otuz il ərzində onların hamısı Qarabağ torpaqlarımızda tökülən qanların, vətəndaşlarımıza qarşı edilən haqsızlıqların birbaşa və ya dolaylı iştirakçılarıdır. Bu 30 ildə ən azından hər ailədən bir nəfər əlinə silah götürüb, Azərbaycana qarşı tərribat törədib. Bunu gizlətmək mümkün deyil və bu faktların üstünün gec-tez açıl-

lacağını Qarabağdan qaçmış hər bir erməni çox yaxşı bilir. Onlar Azərbaycana, azərbaycanlılara olan patoloji nifrətlərindən dolayı, ən azından bu gerçəklərə görə geri qayıtmağa risk etməyəcəklər. Elə bu səbəbdən də indi Azərbaycan hökumətinin qarşısında erməni toplumunun dünənə qədər yaşadığı Xankəndi, Ağdərə, Xocalı, Xocavənd, Hadrut və digər yaşayış məntəqələrinin ən qısa zamanda məskunlaşdırılması kimi mühüm bir vəzifə var. Bu məskunlaşmanı qeyd-şərtsiz aparmaq üçün əlimizdə kifayət qədər tutarlı arqumentlər var.

Öncə onu deyək ki, ermənilərin Qarabağ torpaqlarımızda qoyub getdikləri qeyri-yaşayış və yaşayış binalarının böyük əksəriyyəti Sovet Azərbaycanı dönməndə Azərbaycan büdcəsinin vəsaitləri hesabına inşa olunmuş tikililərdir. Qarabağ torpaqlarımızın işğalından sonra ermənilərin o ərazilərdə tikdikləri yaşayış və qeyri-yaşayış binalarına gəldikdə isə bir mühüm məqamı unutmayaq. Ermənilər 30 ildə Azərbaycan dövlətinə və onun vətəndaşlarına indi qoyub getdikləri tikililərin və mənzillərin dəyərindən yüz dəfələrlə artıq ziyan vurublar. Yeni belə bir

fakt ortada olduğu təqdirdə, biz ermənilərin qoyub getdikləri yaşayış məntəqələrinin qaçqınlarımız hesabına məskunlaşması məsələsində tərəddüd etməməliyik. Bu məsələdə haqq da, hüquq da bizim tərəfimizdədir.

Ermənistan bu gün Qarabağ torpaqlarımızda ordusu tərəfindən 30 ildə yüzlərlə yaşayış məntəqələrinin, sənaye, kənd təsərrüfatı və digər müəssisələrin, habelə infrastrukturun dağıdılmasına görə Azərbaycan hökumətinə yüz milyardlarla dollar təminat ödəmək zorundadır. Bunu beynəlxalq hüquq ondan tələb edəcək! Ona görə də bütün hallarda Ermənistan Qarabağ torpaqlarımızda mənzillərini qoyub getmiş ermənilərə kompensasiyanı öz büdcəsindən ödəməlidir.

İndi əsas vəzifəmiz antiterror tədbirlərindən sonra "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı" çərçivəsində Xankəndidə, Ağdərədə, Xocalıda, Xocavənddə, Hadrutda və digər yaşayış məntəqələrində boş mənzillərə ilk növbədə vaxtilə o torpaqlarda evlərini tərk edib qaçmış insanların qayıdışını təmin etməkdir.

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda yaradılacaq istehsal, emal və digər müəssisələr hesabına Azərbaycan iqtisadiyyatı işğala qədərki itkilərini artıqlaması ilə bərpa edə biləcək. Bir qədər də dəqiq desək, bütün bu quruculuq işlərindən sonra biz bugünkü iqtisadiyyatımızın 25%-ə qədər artımına nail ola biləcəyik".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Köçkün olmayan şəxslərə də Qarabağda ev verilə bilər

Xocalıdan olan deputat: "Bu məsələdə heç bir məhdudiyyət olmayacaq"

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə yenidənqurma-bərpa işləri davam edir. Bu proseslərə paralel olaraq, Qarabağdan məcburi köçkün düşən insanlar, hətta digər bölgələrdən olan vətəndaşlar azad edilmiş rayonlarda yaşamaq arzularını bildirirlər.

Xankəndinin azad edilməsindən, bölgədə dövlət bayrağının qaldırılmasından sonra vətəndaşlar tərəfindən bu şəhərdə yaşamaq üçün çoxsaylı müraciətlər edilir. Qarabağlı olmayan, lakin orada yaşamaq istəyən xeyli şəxsin olduğunu sosial şəbəkələrdən də müşahidə etmək mümkündür.

Bəs görəsən, işğaldan azad olunmuş rayonlara kö-

çüb yaşamaq istəyən digər bölgələrdən və Bakıdan olan şəxslər üçün bu mümkün olacaqmı?

Məsələ ilə bağlı Yenisebah.az-a Milli Məclisin deputatı Eiman Məmmədov danışıb. O qeyd edib ki, digər bölgələrdən olan vətəndaşların Qarabağda yaşamasında heç bir problem yoxdur: "Azərbaycan vətəndaşları Azərbaycan dövləti ərazisində yaşayış yerini seçməkdə müstəqildir. Kimin hansı rayondan, hansı şəhərdən olmasının heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Azərbaycan vətəndaşı müəyyən qanunvericilik qaydaları ilə ölkənin istənilən bölgəsində, şəhərində yaşamaq hüququna malikdir. İşğaldan azad olunmuş bölgələrdə yaşamaq arzusunı bildiren vətəndaşlarımız çoxdur. İlk mərhələdə azad olunmuş ərazilərimizə həmin ərazilərin sakinləri köçürüləcək. Daha sonra iş yerləri çoxalacaq, yaşayış binaları istifadəyə veriləcək, yerli əhalinin tələbatı ödəniləndən sonra digər bölgələrdən olan vətəndaşlar da Qarabağa kö-

çürülə bilər. Lakin əvvəlcə Qarabağdan olanlar ora getməli, məcburi köçkün adından qurtulub yurdlarında məskunlaşmalıdırlar. Bundan sonra istənilən vətəndaşımız arzusunu bildirərək müvafiq qurumlara müraciət edib gəlib Qarabağda təbii ki, yaşaya bilər".

Xocalıdan olan millət vəkili vaxtilə Qarabağda bu cür təcrübənin yaşandığını da bildirib: "1989-1990, hətta 1991-ci ildə Xocalı rayonu digər bölgələrdən olan vətəndaşlar gəlirdilər. Həmin dövrdə Xocalı rayonuna mənzillər tikilmişdi və bu səbəbdən Azərbaycanın müxtəlif rayonlarından bizə müraciət edənlər olurdu. Biz də böyük məmnuniyyətlə onları qəbul edirdik və yerləşdirirdik. Həmin vaxt Xocalıda xeyli bu cür ailələr vardı. Bu gün də Xocalıya, Xankəndinə və başqa ərazilərimizə vətəndaşların müraciətindən sonra köçmək mümkün olacaq. Bu məsələdə heç bir məhdudiyyət olmayacaq".

ÜSAVAT

Son səhifə

N 194 (8330) 27 oktyabr 2023

116 yaşlı qadın uzunömürlülüğün sirrini açdı

116 yaşlı Maria Branas uzunömürlü olması və yaşına görə əla sağlamlığı ilə alimləri çaşdırıb. Tədqiqatçılar uzunömürlülüğün sirrini açmaq üçün dünyanın ən yaşlı qadınını araşdırmağa çalışırlar.

Qadın 1907-ci ildə San-Fransiskoda anadan olub, lakin səkkiz yaşında olanda İspaniyaya qayıdıb və Kataloniyada məskunlaşıb. Branas sosial mediada "super katalon nənə" kimi tanınır. Ginnesin Rekordlar Kitabına görə, o, son 22 ildə "Residencia Santa Maria del Tura" qocalar evində yaşayır. Rekordçu alimlərə neyrodegenerativ və ya ürək-damar xəstəlikləri kimi qocalıqla bağlı bəzi xəstəlikləri daha yaxşı başa düşməyə kömək edəcək elmi sınaqlardan keçməyə razılaşıb.

Yaşına baxmayaraq, Branyasın eşitmə və hərəkət qabiliyyəti ilə bağlı xəstəliklər istisna olmaqla, səhhətində ciddi problem yoxdur. Eyni zamanda qadının hələ də əla yaddaşı var. "Onun çox yaxşı yaddaşı var. Dörd yaşında baş verənləri xatırlayır və yaşlı insanlar üçün xarakterik olan ürək-damar xəstəlikləri onda heç biri yoxdur", - alim Manel Esteller deyib.

Branasın asan həyatı olmayıb. O, ABŞ-dəki zəlzələdən, böyük yanğından, hər iki dünya müharibəsindən, İspaniya vətəndaş müharibəsindən, ispan qripi pandemiyasından və ən son olaraq COVID-19-dan sağ çıxıb.

Elm adamları Branyasın fiziki cəhətdən "çox cavan" olduğunu bildiriblər. "Biz Mariyanın xronoloji yaşını bilirik - 116 il, lakin onun bioloji yaşını müəyyən etməliyik", - Esteller deyib. Branyasdan tez-tez soruşurlar ki, onun uzun ömür sürməsinin sirri nədir. O, uzunömürlülüğünü nizam, sakitlik, ailə və dostlarla yaxşı münasibət, təbiətlə təmas, emosional sabitlik, narahatlığın olmaması, çoxlu pozitivlik və "zəhərli" insanlarla ünsiyyətini kəsməsi ilə əlaqələndirir.

Kişilərə keçəlliyin müalicəsi ilə bağlı impotensiya xəbərdarlığı

Keçəlliyə qarşı həblərin bəziləri kişilərdə impotensiya, depressiya, intihar düşüncələri və libidonun azalması kimi təhlükəli yan simptomlara səbəb ola bilər. Bu barədə tanınmış amerikalı uroloq Edvard Şeffər xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, buna səbəb keçəlliyə qarşı həblərin tərkibində olan finasteridindir və mənfi nəticələr təxminən hər onuncu kişidə baş verir. Həkim bildirib ki, pasiyentlərin əksəriyyəti potensiya və psixi pozğunluqlarla bağlı problemləri bildiriblər.

"Simptomların davamlılıq dayandırır və bir neçə həftə müddəti çox dəyişir. Bəzi in- sonra - preparat bədənindən sanlar dərman qəbul etməyi təmizlədikdən sonra yaxşılaşır.

Kamçatkada Klyuçevskoy vulkanı 5,5 km hündürlüyə kül püskürdü

Çərşənbə günü səhər Rusiyanın Kamçatka yarımadasında püskürən Klyuçevskoy vulkanı dəniz səviyyəsindən 5,5 km yüksəkliyə kül sütunu buraxıb. Bu barədə Rusiya Elmlər Akademiyasının Uzaq Şərq Bölməsinin Vulkanologiya və Seysmologiya İnstitutunun Kamçatka vulkan püskürməsinin müşahidə qrupu (KVERT) öz saytında məlumat yayıb. "KVERT-nin peyk məlumatları kül şleyfinin vulkandan təxminən 60 km şərqə doğru uzandığını göstərib", - deyər məlumatda qeyd olunub. KVERT-nin məlumatına görə, vulkanın cənub yamacında Apaxonçiçski və Kozirevski novları boyunca lava axınları axmağa davam edir.

Xatırladaq ki, Klyuçevskoy vulkanı bu ilin iyununda püskürməyə başlayıb. Bundan əvvəl vulkanda 2020-ci ilin payızından 2021-ci ilin avqustuna qədər püskürmə baş verib. Klyuçevskoy vulkanı ilə bağlı avi-asiya üçün narıncı təhlükə kodu müəyyən edilib, yeni kül aşağıdan uçan hava nəqliyyatı üçün təhlükə yarada bilər.

şır. Amma bu simptomları həmişəlik qalanları da tanıyıram", - deyər həkim vurğulayıb.

Şeffər bu tərkibdə dərmanların ilk dəfə prostat vəzi xəstəliklərinin müalicəsində istifadə edildiyini deyir. Onun sözlərinə görə, bir müddət sonra pasiyentlərdə saçların sürətlə uzandığı görünüb. Mütəxəssislər araşdırma zamanı bunun finasteridinlə bağlı olduğunu öyrəniblər. Belə ki, bu maddənin testosteronun saçların tökülməsinə səbəb olan dihidrotestosterona çevrilməsinə mane olduğu məlum olub. Ancaq indi məlum olub ki, bu mexanizm bədənə mənfi simptomlara da yol açmış.

Həkim bədəndəki göyermələri təhlükəli xəstəliyin əlaməti adlandırır

"Kiçik bir travmadan sonra çox böyük göyermə sahəsi yaranırsa, diqqətli olmaq lazımdır". Bunu rusiyalı terapevt Darya Miftaxova deyib. Həkim hansı hallarda bu simptomlarla üzləşdikdə mütəxəssisə müraciət etməli olduğunu izah edib. Miftaxovanın sözlərinə görə, yüngül zərbələrdən sonra yaranan böyük göyermə sahələri qanın kifayət qədər laxtalanmaması səbəbindən yaranı bilər. Bunun səbəbi trombositlərin qanda səviyyəsinin aşağı olması və ya laxtalanma faktorlarında çatışmazlıq ola bilər. Həkim xəbərdarlıq edib ki, bu halda qanaxma həyatı təhlükə yarada bilər.

"Həmçinin bədəndə eyni vaxtda yaranan və ölçüsü bir santimetrdən çox olan çoxlu sayda göyermə olduqda diqqətli olmalısınız", - deyər terapevt Darya Miftaxova bildirib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Döş qəfəsindən çıxarılan insan ürəyi qısa müddət döyünə bilir. Çünki onun özünün xüsusi elektrik sistemi var və ətraf mühitdən elektrik ala bilər.
- * Mədə turşusu o qədər güclüdür ki, bədən hər 3-4 günə tamamilə yeni selikli qışa yaranır.
- * İnsan burnu 50 min qoxunu ayırıb yadda saxlaya bilər.
- * İnsan saatda 160 km sürətlə asqırır. Bəlkə də daha çox.
- * Qan damarlarının ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu da ekvator xəttini iki dəfədən artıq fırlanmağa bərabərdir.
- * İnsan bədənini gündə yük maşınının 32 km məsafə qət edə biləcəyi qədər enerji istehsal edir.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, aydın gecədə səmaya baxsa Andromeda görmək olar. Yeni gözlər ən bizə yaxın və 2,5 milyon işıq ili uzaqda yerləşən qalaktikada zəif rəngli ləkələri ayırd edə bilər.
- * İnsan xoruldayan zaman 80 destibel gücündə səss çıxarır. 85 destibeldən yuxarı səsə insan sağlamlığı üçün təhlükəlidir.
- * Heyronlar saatda 240 kilometr sürətlə siqanl ötürürlər.
- * İnsanın ürək ritmləri və mimikası qulaq asdığı musiqidən asılı olaraq dəyişir.
- * Yatmayanda insan beyni bir lampa üçün kifayət edəcək qədər elektrik enerjisi istehsal edə bilər.
- * İnsan sümüyü poladdan möhkəmdir. Belə möhkəmliyə baxmayaraq sümüklərin 31 faizi sudan ibarətdir.
- * İnsan gözü kamera kimi qiymətləndirilsə o 576 meqapiksəl olar. Müqayisə üçün deyək ki, ən güclü fotoaparət olan Mamiya DSLR da bu rəqəm 80 meqapikseldir. Ən yüksək rəqəmə malik cihazın qiyməti isə 34 min dollardır.
- * İnsan gözü 10 min rəngi seçə bilir.
- * İnsan yaddaşı 1 kvadrillion bit informasiya saxlaya bilər.
- * İnsan ürəyi orta ömürü ərzində 1,5 milyon bərel qan vurur - bu 200 dəmiryol sistemini doldurmağa yetir.
- * Beyinin 60 faizi yağdan ibarətdir.
- * Fobiya əcdadların geni ilə gələ bilər.

44 yaşlı hindistanlı arıqlamağa qərar verdi və gözəllik müsabiqəsində yer tutdu

Arıqlamağı qarşısına məqsəd qoyan hindistanlı qadın səkkiz ayda arzusuna çatıb, hətta ölkəsində keçirilən gözəllik müsabiqəsində yer tutub.

44 yaşlı Vayşali Dhandanın sözlərinə görə, 71 kq olanda artıq arıqlamaq qərarına gəlib.

"Hiss etdim ki, hər şey dəyişməlidir, çünki artıq çəki normal həyat sürməyə mane olur və özümə inamı sarsıdırır", - deyər qadın bildirib.

O əlavə edib ki, bu arzusunun bir səbəbi də qızı olub, köklüyünə görə övladına qulluq etməkə çətinlik çəkirmiş.

Qadın ilk addım kimi sağlam qidalanmaya keçib. Bundan başqa, müntəzəm olaraq idman etməyə başlayıb. Həftədə altı gün beş kilometr yeri-yib, həmçinin bir gündən bir idman zalında güc məşqləri edib.

Bununla belə, o, sərt pəhriz saxlamayıb, bəzən özünə tünd şokolad və dondurmaya icazə verib. O, həm də məşqləri mütəmadi dəyişib ki, bezməsin.

Nəticədə Dhandanın səkkiz ay ərzində 15 kiloqram arıqlamağı bacarıb. Bu, onun daha inamı olmasına kömək edib. Hətta model kimi işə də başlayıb. Üstəlik, qadın "Mrs. India" müsabiqəsində iştirak edib və orada üçüncü yeri tutub.

"İlk növbədə bütün bu dəyişikliklərin bir neçə aylıq deyil, ömürlük olmasına inanır. Əgər ona ağıllı yanaşsanız və həqiqətdən dəyişməyə hazırsınızsa, arıqlamaq gözəl bir şeydir. Əsas odur ki, formaya düşək, sonra heç bir maneə olmayacaq", - deyər Dhandanın yolda olanlara öz tövsiyəsini verib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məşavət"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 2813

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500